

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ»
у 2024 році

Львів – 2025

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2024 році: Інформаційне видання.
Львів, 2025. 99 с.

Видання містить інформацію про напрями та тематику досліджень, наукові розробки, публікації та інші результати наукової та науково-організаційної діяльності ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2024 р.

Для економістів, науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, а також всіх, хто цікавиться досягненнями науки України.

Відповідальний редактор: Кравців В. С.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальний за підготовку видання:
Демченко В. В.,
кандидат фізико-математичних наук

Адреса Інституту: 79026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.
Тел. (032)270-71-68, факс (032)270-70-58.
E-mail: irr@mail.lviv.ua.

ВСТУП

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. Інститут виконує функції методологічного, науково-організаційного і координаційного центру.

В Інституті проводяться фундаментальні і прикладні дослідження:

- проблем модернізації механізмів державної регіональної політики;
- еколого-економічного регулювання розвитку регіонів;
- сталого розвитку гірських та транскордонних регіонів;
- процесів раціонального використання виробничого, трудового, природно-ресурсного та інвестиційного потенціалу регіонів;
- фінансової політики розвитку регіонів та територіальних громад;
- зовнішньоекономічної діяльності та транскордонного співробітництва;
- розвитку виробничої сфери та інвестиційної діяльності в регіонах;
- проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, демографічних та міграційних процесів;
- просторової організації соціально-економічних систем.

Інститут також здійснює:

- розробку проєктів стратегій та програм соціально-економічного розвитку різних територіальних одиниць;
- підготовку концептуальних, методичних, експертно-аналітичних, прогнозних матеріалів, проєктів законодавчих і нормативних актів;
- наукові експертизи та консультації з усіх напрямків своєї наукової діяльності;
- організацію нарад, семінарів, конференцій.

В рамках провадження освітньої діяльності у 2024 році Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації за спеціальностями 051 «Економіка» та 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: через аспірантуру – докторів філософії в рамках провадження освітньої діяльності на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти (відповідно до отриманих ліцензій МОН України), а також через докторантуру.

Наукова діяльність Інституту у 2024 році визначалася основними напрямками наукових досліджень, відповідними програмами і

тематичними планами робіт. Згідно із Статутом, головними напрямками наукової діяльності Інституту, затвердженими Президією НАН України, є:

- наукові засади формування регіональної політики та просторового розвитку;
- еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій;
- фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення;
- регіональна соціальна політика, демографічні проблеми в регіоні, регулювання міграційних процесів;
- перспективи розвитку територіальних громад, транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій.

У 2024 році структуру Інституту складали 7 наукових підрозділів:

- відділ регіональної екологічної політики та природокористування;
- відділ регіональної економічної політики;
- відділ регіональної фінансової політики;
- відділ проблем реального сектору економіки регіонів;
- відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів;
- відділ просторового розвитку;
- сектор транскордонного співробітництва.

За результатами державної атестації установи наказом Міністерства освіти і науки України від 17.06.2020 № 817 Інститут віднесено до I класифікаційної групи, до якої відносять наукові установи, що мають високий рівень отриманих результатів діяльності, визнання в Україні і світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують для подальшого розвитку, інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

На підставі результатів оцінювання наукової та науково-організаційної діяльності установи, проведеного у 2023 р. у відповідності з критеріями Методики оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України, Інститут було віднесено до наукових установ категорії «А» (100% підрозділів установи відповідають категорії «А»)). Результати оцінювання затверджено Постановою Президії НАН України від 21.02.2024 №55.

I. ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ ІНСТИТУТУ У 2024 РОЦІ

В умовах воєнного стану тематичний та робочі плани з виконання НДР у звітному році було сформовано із врахуванням воєнних та поствоєнних викликів для українського суспільства.

Проведені протягом 2024 р. дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів. Основні наукові досягнення Інституту у звітному році:

- Обґрунтовано інструментарій формування інтегрованого економічного простору України, подолання просторових дисбалансів, забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад, зміцнення їх конкурентоспроможності в умовах нестабільності.
- Здійснено імітаційне моделювання міграції молоді та оцінку наслідки масштабування міграції молоді для економічної системи України, її ресурсної спроможності до відновлення на етапі повоєнної відбудови країни, розроблено дорожню карту збереження людського потенціалу як ключового ресурсу для повоєнної відбудови України.
- Визначено основні виклики, проблеми та інституційні бар'єри формування та функціонування агломерацій в Україні, потенційні драйвери їх розвитку, з врахуванням умов війни та повоєнного відновлення України. Проаналізовано потенціал розвитку Львівської агломерації.
- Здійснено аналіз формування доходів та спрямування видатків місцевих бюджетів, оцінювання фінансової резильєнтності територіальних громад. Обґрунтовано пропозиції щодо зміцнення фінансової стійкості та вдосконалення механізмів вирівнювання податкоспроможності територіальних громад.
- Проаналізовано вплив наявних ризиків та загроз на продуктивну спроможність регіонів України в залежності від їх розташування по відношенню до лінії фронту, визначено рушії ефективного управління продуктивною спроможністю регіонів.
- Обґрунтовано сучасну візію та завдання регіональної екологічної політики, розроблено пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази її формування та реалізації.
- Детерміновано зміни у спеціалізації та рівнях ефективності функціонування економіки регіонів України та проведено оцінку трансформації

секторів національної економіки в умовах повномасштабної війни. Розроблено методологічний підхід до визначення центрів міжсекторальних зв'язків в економіці на основі розрахунку параметрів ланцюгів поширення мультиплікативних ефектів.

- Здійснено порівняльну оцінку конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери регіонів України. Обґрунтовано перспективи розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України з урахуванням наслідків війни.
- Розроблено методичний інструментарій комплексного аналізу трансформації регіонального ринку праці. Ідентифіковано внутрішні дисбаланси і системні перешкоди розвитку ринку праці та сфери зайнятості Карпатського регіону України, обумовлені наслідками війни.
- Розраховано інтегральний індекс інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України на основі субіндексів ресурсної спроможності та ресурсної продуктивності економічного середовища регіонів. запропоновано інструменти її посилення в умовах післявоєнного відновлення.
- Розроблено методичний інструментарій аналізування і моделювання впливу міграційних процесів на соціально-економічну резильєнтність країни та сталий розвиток регіонів в умовах нестабільності та міграційної кризи
- Проведено імітаційне моделювання демографічних втрат України у результаті вимушеної міграції населення, розроблено рекомендації щодо нівелювання втрат людського потенціалу та його відновлення у повоєнному періоді
- Розроблено рекомендації щодо розвитку мультимодальних терміналів на ділянці кордону Україна – ЄС з урахуванням європейського досвіду.
- Д.е.н., ст. досл. Ольга Левицька стала одним із переможців щорічного конкурсу НАН України «Найкращий молодий вчений Академії».

За результатами досліджень в 2024 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 40 розробок (наукових доповідей, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів тощо), з них впроваджено 35 розробок. Опубліковано 5 монографій, 4 наукових видання та доповіді, 173 статті у фахових періодичних виданнях, (вітчизняних і зарубіжних), що входять до міжнародних баз даних.

II. ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ВІДОМЧОЇ, КОНКУРСНОЇ ТА ГОСПДОГОВІРНОЇ ТЕМАТИКИ

У 2024 р. проводились дослідження із 9 НДР відомчої тематики та 2 НДР програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України, що виконувались за рахунок бюджетних коштів НАН України. З них у 2024 році розпочато дослідження по 4 НДР, завершено дослідження також по 4 НДР. Загалом за бюджетною програмою 6541030 у звітному році виконувалися 10 НДР, за бюджетною програмою 6541230 – 1 НДР. З них 6 НДР – фундаментальні дослідження, 5 – прикладні дослідження.

Крім того, у 2024 р. виконувалася 1 НДР державної тематики (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу НФДУ «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди» (прикладні дослідження). Завершено також виконання міжнародного проекту за підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022).

ДЕРЖАВНА ТЕМАТИКА

1. МІГРАЦІЙНІ ВТРАТИ МОЛОДІ: ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА СЦЕНАРНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Вид тематики: державна (грант Національного Фонду досліджень України за результатами конкурсу «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди»; реєстраційний номер: 2022.01/0074; договір з НФДУ № 53/0074 від 1.03.2024 р.; № державної реєстрації 0123U103549).

Науковий керівник проекту: д.е.н., проф. Т. Васильців.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М. Мельник, д.е.н., проф. М. Флейчук, д.е.н., проф. Р. Лупак, д.е.н., проф. О. Іляш, к.е.н., доц. У. Іванюк, к.е.н., ст.д. О. Левицька, к.е.н. І. Бараняк, к.е.н. І. Лещух.

Термін виконання: 1.08.2023 р. – 31.12.2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Досліджено міграційні наміри української молоді та фактори збереження молодого населення в Україні. Розроблено анкету для соціологічного опитування студентської молоді в Україні та за кордоном. Опрацьовано результати проведеного соціологічного

опитування та запропоновано модель системи моніторингу процесів міграції молоді за двома векторами – поточні обсяги та потенційні прагнення, що можуть слугувати інформаційно-аналітичною основою для розробки нової безпекової візії країни через стратегію міграційної безпеки і збереження людських ресурсів в Україні (Т. Васильців, О. Левицька).

- Систематизовано напрями та інструменти реалізації молодіжної політики. Обґрунтовано інструментарій формування та реалізації молодіжної політики України в умовах війни і повоєнного відновлення в розрізі таких пріоритетних напрямів: підвищення безпечності середовища життєдіяльності молоді, охорона здоров'я, освіта, зайнятість і працевлаштування, молодіжна житлова політика, продуктивне дозвілля, соціальна підтримка вразливої та сільської молоді, молодих сімей, інтеграція молоді з тимчасово окупованих територій, прифронтових територій та ВПО до українського соціокультурного простору; суспільна інтегрованість (М. Мельник, І. Лещух).
- Ідентифіковано новітні виклики втрат української молоді в умовах війни. Обґрунтовано елементи стратегії державної молодіжної і соціальної політики, регулювання міграції молоді задля збереження людського потенціалу України. Визначено механізми та інструменти реалізації проактивної державної політики збереження молоді. Розроблено окремі напрями Дорожньої карти реалізації державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повоєнної відбудови України (Т. Васильців, О. Левицька).
- Визначено стратегічні пріоритети та операційні цілі дорожньої карти державної політики збереження молоді в Україні. Зокрема, стратегічними пріоритетами державної політики збереження молоді в Україні визначено покращення якості особистого, сімейного, трудового, суспільного життя української молоді та удосконалення середовища проживання молоді. До головних стратегічних цілей державної політики збереження людського потенціалу України у сегменті молоді віднесено створення дружнього сімейного середовища та підвищення народжуваності, створення цілісної системи працевлаштування випускників за набутою кваліфікацією, відродження плюралістичної демократії та доступ молоді до прав, підтримка молодих сімей та одиноких громадян шляхом забезпечення молоді житлом, сприяння інтелектуальному та духовному розвитку молоді та інші.

Узагальнено сценарії впливу на міграцію молоді заходів соціальної політики. Обґрунтовано алгоритм інструментів та заходів з реалізації дорожньої карти реалізації державної політики збереження інтелектуально-кадрового ресурсу (аспект молоді) України (Р. Лупак).

- Сформовано соціально-демографічний профіль вимушеної міграції молоді до країн ЄС та в межах України. Здійснено рейтингування країн-реципієнтів людських ресурсів за обсягами вимушеної міграції молоді з України. Детерміновано ключові регіони осідання внутрішньо переміщених осіб у віці 18-39 рр. в межах України. Оцінено інтенсивність та напрями реєміграційних процесів в Україні, виявлено їх регіональні особливості та закономірності (І. Бараняк).
- Оцінено політику забезпечення соціальної інтеграції внутрішньо переміщеної молоді на новій території в контексті реалізації національних, регіональних та локальних програм, а також визначено пріоритетні напрями її удосконалення (М. Мельник, І. Лещух)
- Здійснено економіко-математичне моделювання ресурсного забезпечення соціально-економічного відновлення України. Результати проведеного моделювання динамічних взаємозв'язків між компонентами ресурсного потенціалу України й обсягами міграції молоді дозволили виявити точки біфуркацій (часові періоди посилення і зменшення сили впливу), силу та характер впливу міграційних втрат людських ресурсів у віці 15-34 років на можливості подальшого соціально-економічного відновлення. Встановлено, що сила впливу міграції молоді на продуктивність праці та демографічно-трудоий потенціал посилюється у часовим лагом 2-3 роки (І. Бараняк).
- Виявлено характеристики і тенденції міграції української молоді за кордон, що посилилися в умовах війни та актуалізують загрози подальшого скорочення чисельності населення України, зокрема молоді: посилення проблем кадрового дефіциту у галузях економіки з високим рівнем зайнятості молоді, скорочення зайнятості та кількості робочих місць для молоді, старіння вікової та трансформації статевої структури населення, зростання ризиків формування у молоді моделі міграційної поведінки, орієнтованої на інтеграцію за кордоном. Визначено напрями та обґрунтовано інструменти державної соціальної та молодіжної політики збереження молоді в Україні та уповільнення її

зовнішньої міграційної активності (Т. Васильців, Р. Лупак, І. Бараняк).

За результатами досліджень у 2024 році опубліковано: монографію; науково-аналітичну доповідь; статтю у виданні, включеному до наукометричної бази Scopus; 5 статей у фахових виданнях України; 5 тез в матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 3 розробки (з них 3 – до центральних органів влади); впроваджено 3 (з них 3 – на рівні центральних органів влади).

Робота відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у науково обґрунтованому концепті взаємовпливів у системі ланцюжків подій: «наслідки воєнних дій ↔ міграційні втрати української молоді ↔ послаблення людського потенціалу ↔ дестабілізація економічної системи, втрата її спроможності до самовідтворення»; ідентифікації викликів і загроз активізації зовнішніх міграційних процесів молоді; розробці методичних рекомендацій щодо оцінювання міграційних втрат молоді за критично гострої соціально-економічної нестабільності; формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення дослідження обсягів і структурних характеристик міграційних втрат молоді, виявлення міграційних аспірацій та установок молодого населення, чинників збереження молоді в Україні.

Практична значимість досліджень полягає у тому, що теоретико-методологічні, а також інформаційно-аналітичні результати дослідження слугуватимуть емпірично підтвердженими аргументами для Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства економіки України, Державної міграційної служби України, комітетів Верховної Ради України при формуванні державної та регіональної політики у сферах міграції, збереження і розвитку людського потенціалу, молодіжної, міграційної та житлової політики, забезпечення економічного відновлення і відбудови національної економіки під час війни та у повоєнний період.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 2201300 (прикладні дослідження і розробки).

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВА ТА КОНКУРСНА ТЕМАТИКА **НАН УКРАЇНИ**

1. ВИМУШЕНА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (науково-дослідна робота молодих вчених НАН України, розпорядження Президії НАН України № 71 від 26.01.2024 р. «Про продовження виконання проєктів науково-дослідних робіт молодих учених НАН України у 2024 р.»; договір № 89-01/23-2024 від 1.02.2024 р.; № державної реєстрації 0123U102963).

Науковий керівник роботи: к.е.н. І. Бараняк.

Основні виконавці: к.е.н. І. Бараняк, пров.інж. А. Янович.

Термін виконання: 01.07.2023 р. – 31.12.2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Здійснено моніторинг обсягів та структурно-кваліметричних параметрів вимушеної міграції населення України за кордон, що дозволило сформувати соціально-демографічний портрет вимушеного мігранта з України. Встановлено, що вимушений мігрант воєнного періоду – це переважно жінки у віці 30-40 років з дитиною або багатодітні сім'ї, які здебільшого погано володіють державною мовою країн-реципієнтів, характеризуються низьким рівнем соціально-економічної опірності та лінгвістично-психологічної адаптивності до правил життя приймаючого соціуму. Доведено, що втрати людських ресурсів у поточних обсягах мають катастрофічні наслідки для розвитку людського потенціалу України (І. Бараняк).
- Узагальнено соціально-демографічні характеристики вимушених мігрантів з України у Німеччині та Польщі. Виявлено специфічні ознаки в статевовіковому розподілі та екістико-територіальному розселенні українських вимушених мігрантів у Польщі та Німеччині. (І. Бараняк).
- Сформовано соціально-демографічний профіль вимушеної міграції з України до Німеччини. Здійснено оцінювання демографічних характеристик вимушених та довоєнних мігрантів з України у Німеччині за критеріями їх віку, статі, сімейного стану, особливостей територіального розселення в Німеччині, рівнем освіти та професійної кваліфікації. Порівняльний аналіз вікових параметрів довоєнних мігрантів та вимушених переселенців з України в Німеччині дозволив виявити тенденції значного омолодження вікової

структури громадян України у результаті значного зростання чисельності жінок та дітей, зниження рівня шлюбності та зростання розлучуваності, підвищення рівня кваліфікації вимушених мігрантів (І. Бараняк).

- Здійснено імітаційне моделювання демографічних втрат України та детермінувано рівень деформації статевовікової та працересурсної структури населення. Так, чисельність населення у економічно активному віці в Україні у результаті вимушеної еміграції скоротилась орієнтовно на 4,4 млн. осіб або 15 % за період 2022 року. При цьому у гендерному зрізі простежувалась тенденція трансформації статеві структури населення, так як на 100 жінок-мігрантів у віці 15-70 років припадало лише 44 чоловіки. Скорочення чисельності населення у молодших вікових групах прискорили процеси старіння вікової структури мешканців України, що на практиці відобразилося у зростанні частки населення у віці понад 70 років, особливо серед жінок. У зв'язку із виїздом жінок фертильного віку рівень народжуваності у 2022 році щонайменше знизився на 25 % (І. Бараняк).
- Розроблено пакет прикладних рекомендацій щодо нівелювання втрат людського потенціалу в умовах вимушеної міграції населення України. Акцентовано увагу на загрозливих тенденціях та ознаках посилення втрат людського потенціалу у результаті вимушених зовнішніх міграцій населення України. Запропоновано шляхи нівелювання втрат людського потенціалу, які включають заходи щодо створення умов для відновлення соціально-демографічної стійкості країни через стимулювання природного відтворення, інтеграцію та асиміляцію внутрішньо переміщених осіб, реєміграцію зовнішніх вимушених мігрантів та лібералізацію міграційного законодавства відповідно до потреб економіки у людських ресурсах і регіональних ринків праці у робочій силі (І. Бараняк).

За результатами досліджень у 2024 році опубліковано: 2 статті у фахових виданнях України; 2 тез в матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 2 розробки (з них 2 – до центральних органів влади); впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні теоретико-концептуальних засад дослідження вимушеної міграції та удосконалення методичних підходів до оцінювання соціально-

демографічних ризиків та загроз для розвитку людського потенціалу, якості життя населення України.

Практична значимість роботи полягає у розвитку методичної бази оцінювання структурно-кваліметричних параметрів зовнішньої вимушеної міграції населення України в умовах війни, імітаційного моделювання демографічних втрат України; розробці науково-прикладних рекомендацій щодо нівелювання втрат людського потенціалу в умовах вимушеної міграції населення України.

Код програмної класифікації видатків: 6541030 (фундаментальні дослідження).

2. МІГРАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНИ: ПРОСТОРОВИЙ ВИМІР

Вид тематики: програмно-цільова і конкурсна тематика НАН України (Гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2024-2025 рр.; Розпорядження Президії НАН України від 19.02.2024 № 101; Договір від 19.02.2024 № 41/03-2024(5). № державної реєстрації 0124U002049).

Науковий керівник: д.е.н., ст.д. О. Мульска.

Основні виконавці: д.е.н., с.н.с. М. Біль; к.е.н. І. Бараняк; к.е.н. І. Лещух.

Термін виконання: I кв. 2024 р. – IV кв. 2025 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Сформульовано концептуальні підходи до розуміння безпеки на системному, інституційному та соціолюдському рівнях, а також визначено базові критерії видів безпеки, що стало основою для специфікації проблематики міграційної безпеки як стратегічної сфери державотворення. На основі аналізування безпекового законодавства України визначено міграційні детермінанти національної безпеки (М. Біль).
- Виділено базові підходи до дослідження міграції (економічний, демографічний, політико-правовий, соціологічний, урбаністичний, глобалізаційний, факторний, ризикогенний) Обґрунтовано трансформацію розуміння міграції як чинника розвитку з переходом від ризикогенного до проактивного підходу та поточною актуалізацією комплексного розгляду міграції як причинно-наслідкового чинника «ризик vs актив» у зміцненні безпеки

Визначено зміст міграційної безпеки у причинно-наслідковому аспекті (М. Біль).

- Розроблена модель механізмів міграційної безпеки, яка ґрунтується на стратегічному аналізі ендо- та екзогенного середовища, ідентифікації тактичних та оперативних цілей, сценарному форсайті міграційної ситуації, антикризовому та проактивному плануванні соціально-економічної резильєнтності. Аргументовано, що модель міграційної безпеки передбачає управління міграційними процесами у проєкції забезпечення їх обсягів в оптимальному діапазоні, перевищення якого має негативні наслідки для економічної системи. Механізми забезпечення міграційної безпеки сформовано у фокусі трьох блоків: економічна безпека, соціально-економічна резильєнтність, економічне зростання (О. Мульска).
- Досліджено підходи до управління міграційними процесами в проєкції забезпечення міграційної безпеки країн Європейського Союзу. Визначено, що ключовою складовою політики забезпечення міграційної безпеки у країнах ЄС є імміграційна, яка включає механізми імміграційного і пост-імміграційного контролю. Ідентифіковано, що ефективна реалізація інституційного, нормативно-правового, організаційно-економічного, інформаційно-комунікаційного та фінансового механізмів забезпечення міграційної безпеки дозволила країнам ЄС проактивно реагувати на міграційні виклики та мінімізувати ризики в умовах шоків (І. Бараняк).
- На основі систематизації теоретико-методичних підходів до дослідження соціально-економічної резильєнтності, виокремлено основні переваги застосування індексного підходу, доведена необхідність дослідження стійкості економічних систем на основі просторово-динамічного та структурно-системного підходів (І. Лещух).
- Сформульовано концептуально-методичні підходи до аналізування міграційних детермінант соціально-економічної резильєнтності країни: (а) концепти дослідження міграції населення як чинника розвитку; (б) умови наслідковості впливу міграції на соціально-економічну резильєнтність (стимулятори, дестимулятори); (в) підходи до оцінювання впливу міграції на соціально-економічну резильєнтність – «безпекових причин міграції» (М. Біль).
- На основі матричного підходу систематизовано міграційні ризики соціально-економічній стійкості території. Виявлено сукупність міграційних ефектів, які мають позитивний вплив на соціально-

економічну резильєнтність країни та регіонів (зменшення дисбалансів ринку праці, збільшення інвестицій у сферу освіти, зниження бюджетного навантаження, зростання рівня добробуту/зниження рівня бідності, збільшення внутрішнього споживчого попиту, капіталізація людського потенціалу). Ідентифіковано міграційні ризики для компонент соціально-економічної резильєнтності територій (демографічна, інноваційна, дохідна, інфраструктурна, соціальна напруга) (О. Мульска).

- Систематизовано методичні підходи до оцінювання міграційної безпеки територій (демографічний, урбанізаційний, соціокультурний, працересурсний, комплементарний зрізи). Окреслено потребу удосконалення обліку міграційних процесів, а, відтак, інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингу міграційної безпеки регіонів, особливо в умовах кризи та шоків (І. Бараняк).
- Розроблено комплексний методичний підхід до оцінювання каузальності (причинно-наслідкових зв'язків) міграційної безпеки та соціально-економічної резильєнтності, який ґрунтується на побудові темпорально-просторових композиційних показників резильєнтності (розвиток ринку праці, соціальної і демографічної сфери, ефективність економічного розвитку) та міграційної безпеки (забезпечення перебування обсягів міграційних процесів в оптимальних діапазонах) (О. Мульска, М. Біль, І. Лещух, І. Бараняк).
- Здійснено комплементарний аналіз соціально-економічної резильєнтності та міграційної безпеки України загалом і її регіонів зокрема у динамічному вимірі. Встановлено, що шоки призвели до суттєвих економічних втрат розвитку ринку праці та ефективності економічного розвитку (період вразливості – 2-3 роки, період відновлення – понад 4 роки) в усіх регіонах країни; наслідки шоку 2014 р. були критичними для промислових регіонів, натомість пандемія 2020-2021 рр. спричинила збільшення економічних втрат соціодемографічної сфери регіонів, у яких переважає сервісна економіка (О. Мульска, І. Лещух, І. Бараняк).
- На основі апробації рекурсивної методики дослідження поступу соціально-економічних систем встановлено потенційні параметри розвитку регіонів за умови мінімізації наслідків шоків, у т.ч. міграційної кризи. Результати оцінювання соціально-економічної резильєнтності у проєкції «вразливість – відновлення» довели, що соціально-економічні системи регіонів проявляють більшу стійкість до економічних потрясінь, коли вони є менш вразливі та швидко

повертаються до докризового рівня (О. Мульска, І. Лещух, І. Бараняк).

- Результати апробації авторської методики оцінювання каузальності міграційної безпеки та соціально-економічної резильєнтності регіонів України показали, що структурно-кваліметричні параметри міграційних процесів і напрями їх впливу на стан міграційної безпеки диференційовані у залежності від рівня соціально-економічної резильєнтності території. Доведено, що стан міграційної безпеки більшою мірою залежить від інтенсивності внутрішніх переміщень населення, у результаті яких відбувається трансформація регіональних ринків праці як детермінант стримування і каталізаторів інтенсифікації міграційних процесів (О. Мульска, І. Бараняк).
- Доведено, що суттєве послаблення міграційної безпеки веде до виникнення нових і посилення поточних негативних наслідків для стійкості регіональних соціально-економічних систем: (1) загострення проблем демографічного відтворення і старіння нації, зменшення робочої сили, послаблення виховної і демовідтворюваної функцій сім'ї, «знешлюднення» територій; (2) критичне зменшення інтелектуально-кадрового потенціалу через масштабну міграцію дітей, молоді та висококваліфікованих кадрів; (3) посилення проблеми дефіциту вузькопрофільних фахівців у галузях економіки; (4) збільшення диспропорцій і дисбалансів урбанізаційного розвитку, послаблення кадрового ресурсу суб'єктів господарювання; (5) посилення непропорційності регіонального розвитку, диференціацій центрально-периферійного поступу, фінансових асиметрій і бюджетних дисбалансів (О. Мульска, М. Біль, І. Лещух, І. Бараняк).

За звітний період в межах виконання наукового проекту опубліковано: методичні рекомендації, 11 статей у фахових виданнях, 12 тез у матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 2 розробки (з них 2 – до центральних органів влади); впроваджено 2 (з них 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи полягає в поглибленні методології дослідження міграційної безпеки з погляду забезпечення соціально-економічної резильєнтності регіонів України, що має особливе

значення для збереження інтелектуально-кадрового ресурсу та мінімізації наслідків міграційних втрат для процесів економічного відтворення і відродження.

Практична значимість роботи полягає в удосконаленні інформаційно-аналітичного базису моніторингу міграційних загроз та методичних підходів до оцінювання впливу послаблення міграційної безпеки на соціально-економічну резильєнтність України.

Код програмної класифікації видатків: 6541230 (фундаментальні дослідження).

ВІДОМЧА ТЕМАТИКА

1. ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (цільова наукова програма Відділення економіки НАН України; постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 30.09.2021 р., протокол № 6. Договір з Відділенням економіки НАН України від 13.01.2022 р. № 1. № державної реєстрації 0122U002055).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. Сторонянська.

Основні виконавці: д.е.н., проф. М. Мельник; д.е.н., проф. С. Іщук; д.е.н., проф. С. Шульц; д.е.н., с.н.с. Х. Притула; д.е.н., проф. Т. Васильців; д.е.н., проф. Г. Возняк; к.е.н., доц. А. Дуб; к.е.н., с.н.с. О. Луцків; к.е.н. І. Лещух; д.е.н., ст.д. О. Левицька; д.е.н., ст.д. Л. Созанський, к.е.н. ст.д. Л. Беновська; к.е.н., доц. І. Залуцький.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Виявлено закономірності структурно-просторової трансформації країн і регіонів під впливом економічної глобалізації та посилення євроінтеграції. Емпірично доведено (на прикладі окремих країн ЄС), що така трансформація може відбуватись не за відомими теоретичними підходами економічної науки, а за прикладом Польщі та інших східноєвропейських країн, тобто сконцентрується на сільському господарстві, декількох низько технологічних сегментах промисловості та сфери послуг. Внаслідок цього економічний розвиток країни та її регіонів може потрапити у «пастку середнього доходу», що у підсумку підвищить ризик посилення просторової дивергенції (С. Іщук, Л. Созанський).
- На підставі вивчення європейського досвіду подолання регіональних соціально-економічних дисбалансів систематизовано інструментарій стимулювання (або регулювання) просторового

розвитку економіки країни та її регіонів. Доведено, що управління просторовим розвитком економіки не може базуватись на засадах підтримки слабких сегментів чи підприємств і навіть не на виборі лідерів, а лише на оптимізації усіх перспективних можливостей регіону/території (С. Ішук, Л. Созанський).

- Запропоновано методичний підхід до дослідження процесів просторово-структурної трансформації економіки регіонів, який базується на оцінюванні інтенсивності структурних зрушень та визначенні факторів впливу на структурну трансформацію економіки регіонів, аналізі динаміки та ступеня концентрації суб'єктів бізнесу та змін у міжрегіональному розподілі підприємницької та інвестиційної активності. Визначено та обґрунтовано напрями активізації процесів структурної трансформації економіки регіонів (С. Шульц, О. Луцків).
- Емпірично доведено гіпотезу щодо домінантного впливу рівня безробіття на інтенсивність структурних зрушень в регіонах України. Побудована багатофакторна модель довела, що підвищення інтенсивності структурних зрушень зумовлюють міграційні процеси, результативність діяльності малого бізнесу, інноваційна активність та наукоємність регіонів. Проте, показники концентрації економічної активності, а також рівень урбанізації та рівень інфраструктурного забезпечення регіонів зумовлюють зменшення інтенсивності структурних зрушень (С. Шульц, О. Луцків).
- Визначено домінантні особливості та інструментарій застосування когерентного підходу до формування сучасної моделі просторового розвитку економіки України, враховуючи контекст адміністративно-фінансової децентралізації, так і повоєнного відновлення України. Обґрунтовано інструментарій формування інтегрованого економічного простору України: завершення процесу ідентифікації функціональних типів територій, запуск державних програм для окремих типів територій; підвищення економічної спроможності громад та регіонів шляхом завершення реформи фінансової децентралізації, впровадження взаємоузгодженого стратегічного, просторового та бюджетного планування; стимулювання заходів та механізмів інтегрованого економічного розвитку України (спеціальні податкові та митні режими, державно-приватне партнерство, мережі просторових форм інтеграції бізнесу – галузеві кластери, індустріальні парки, міжмуніципальне співробітництво) (М. Мельник, І. Лещук);

- Обґрунтовано з позиції імплементації територіально-орієнтованого та безпекового підходів створення Національного реєстру державних інтересів як інструмента синхронізації ієрархічно-інтегрованої розробки та реалізації документів державного планування, узгодженості галузевих, регіональних та місцевих політик (І. Залуцький, І. Сторонянська).
- Сформовано науково-практичні рекомендації щодо вертикального та горизонтального узгодження документів стратегічного та просторового планування. Зокрема обґрунтовано доцільність законодавчого закріплення наступних положень: первинність стратегії розвитку територіальної громади по відношенню до комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади; обов'язковість оновлення стратегій розвитку територіальних громад, в разі оновлення Державної стратегії регіонального розвитку тощо (А. Дуб).
- Проаналізовано бюджетні дисбаланси та систематизовано фінансові виклики системи бюджетного вирівнювання в умовах війни. Обґрунтовано доцільність розширення переліку податкових надходжень, що враховуються при горизонтальному вирівнюванні податкоспроможності місцевих бюджетів за всіма податками, за виключенням місцевих податків, зміни підходів до розрахунку додаткової дотації (Л. Беновська).
- Набули подальшого розвитку науково-прикладні засади політики трансформації ринку праці регіонів країни на основі моделей економічного розвитку, пов'язаних із сучасними стратегіями економічного зростання (неоіндустріалізація, смарт-розвиток, технологічно-цифрова трансформація, повоєнне відновлення), що дало змогу виявити кон'юнктурні характеристики різних типів ринку праці, вплив еволюції його функцій і завдань на поступ регіональної економіки, а також значення ринку праці для стабілізації соціо-економічних процесів і збалансування просторового розвитку (Т. Васильців, О. Левицька).
- Розроблено концепцію проактивної політики розвитку регіональних ринків праці на засадах безпеки та інклюзивності з механізмами стимулювання місцевого економічного розвитку, ефективнішого використання підприємницьких, працересурсних та економічних активів громад і забезпечення міграційної стабільності регіону (Т. Васильців, О. Левицька).
- Обґрунтовано напрями вдосконалення бюджетної політики розвитку регіонів, а відтак і зміцнення їх фінансової стійкості в умовах

надмірної невизначеності в частині: а) підвищення прозорості та ефективності використання як міжнародної фінансової допомоги, так і публічних коштів; б) зміни механізму горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів; в) вдосконалення механізму адміністрування місцевих податків і зборів та посилення контролю за їх надходженнями (Г. Возняк);

- Розвинуто теоретико-методичні основи дослідження формування та організації логістичних ланцюгів постачання в умовах глобальної економічної трансформації та вепонізації світової торгівлі, а саме: основні детермінанти розвитку логістики міжнародних вантажних перевезень в контексті посилення впливу геополітичного та безпекового факторів на її функціонування; теоретичні засади стратегій торговельної політики в рамках реалізації політики забезпечення економічної стійкості країн та концепції «стратегічної автономії» (Х. Притула, Я. Калат).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано монографію, 13 статей у фахових виданнях (у т.ч. 1 стаття – у іноземних виданнях); тези у матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади 3 розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 2 розробки (з них 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня

Наукова значимість роботи визначається необхідністю переосмислення методології регіональної політики, її завдань та механізмів реалізації внаслідок низької ефективності інструментарію регулювання просторового розвитку; врахування: викликів і ризиків просторового розвитку, що склались під впливом адміністративно-фінансової децентралізації та посилення нестабільності економіки, міжрегіональних та внутрішньорегіональних диспропорцій просторового розвитку

Практична значимість роботи полягає в обґрунтуванні якісних змін щодо підвищення ефективності сучасних механізмів регулювання просторового розвитку в умовах нестабільності, виявленні їх впливу на динаміку соціально-економічного розвитку регіонів та територіальних громад в частині ефективного управління їх ресурсами та забезпечення належного рівня їх капіталізації.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541030 (фундаментальні дослідження).

2. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 19.05.2021 р., протокол № 4; № державної реєстрації 0122U002538).

Науковий керівник: д.е.н., проф. В. Кравців.

Основні виконавці: к.е.н., с.н.с. П. Жук; д.е.н., проф. Ю. Стадницький; д.е.н., с.н.с. І. Колодійчук; к.н.д.у., с.н.с. І. Куліш, к.геогр.н, доц. Ф. Кіптяч, к.е.н. Ю. Башинська., м.н.с. І. Мишишин, інж. О. Григоренко.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – II кв. 2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Досліджено вплив інформаційної та банківської інфраструктури як чинника конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери (КТРС) регіонів; здійснено аналіз рівня розвитку інформаційної та банківської інфраструктури областей Карпатського регіону України та часткових індексів конкурентоспроможності їх туристично-рекреаційної сфери за інфраструктурним чинником; обґрунтовано рекомендації щодо підвищення КТРС Карпатського регіону через розвиток інформаційної та банківської інфраструктури (П. Жук).
- Здійснено аналіз індексів КТРС областей Карпатського регіону за рівнем розвитку матеріально-технічної бази сфери туризму та рекреації; виявлено проблеми оцінки конкурентоспроможності регіонів за цією групою показників через низький рівень охоплення об'єктів туристично-рекреаційної сфери (місць розміщення) статистичними спостереженнями; обґрунтовано пропозиції щодо вирішення проблем їх включення в систему статистичної звітності (П. Жук).
- Обґрунтовано необхідність інституціоналізації туризму та рекреації як виду економічної діяльності. Наведено пропозиції щодо виділення у Класифікаторі видів економічної діяльності окремої секції – «туристично-рекреаційна діяльність» з внесенням відповідних змін до діючого класифікатора (П. Жук).
- На основі результатів оцінки конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької областей, аналізу змін конкурентних позицій областей регіону в умовах російсько-української війни, підготовлено та направлено органам влади рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери

Карпатського регіону України, її підтримання в умовах війни та підвищення у повоєнному періоді (П. Жук, Ф. Кіпчач).

- Здійснено аналіз результатів оцінювання КТРС Карпатського регіону України за природно-ресурсними чинниками; визначено пріоритетні природно-ресурсні домінанти подальшого розвитку туристично-рекреаційної діяльності в областях Карпатського регіону за її основними підвидами – санаторно-курортна та туристично-відпочинкова; обґрунтовано перспективи підвищення конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери областей на основі природного рекреаційного потенціалу регіону (Ф. Кіпчач).
- Досліджено вплив транспортної інфраструктури на КТРС Карпатського регіону України; вказано на переваги та недоліки транспортної інфраструктури як чинника розвитку туристично-рекреаційної сфери регіону; обґрунтовано пропозиції щодо підвищення її конкурентоспроможності за показником «Транспортна інфраструктура» (П. Жук, І. Мищишин).
- Здійснено аналіз результатів оцінювання КТРС Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей за демографічними індикаторами та розвитком регіональних ринків праці; обґрунтовано пропозиції щодо підвищення КТРС Карпатського регіону за демографічними й трудовими ресурсними чинниками (І. Куліш).
- Досліджено вплив чинників безпеки на КТРС регіонів; на основі аналізу індексів оцінки КТРС областей Карпатського регіону за показниками безпеки людини та бізнесу обґрунтовано пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності та подальшого розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України (Ю. Стадницький);
- Проведено аналіз індексів КТРС Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей за їх історико-культурними ресурсами; встановлено вагомий вплив історико-культурної спадщини регіону на конкурентоспроможність його туристично-рекреаційної сфери; обґрунтовано заходи щодо збереження, відновлення та розвитку історико-культурної спадщини Карпатського регіону України (П. Жук, О. Григоренко).
- Здійснено аналіз КТРС Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей за розвитком економічного середовища; зазначено загальну сприятливість бізнес-середовища регіону для розвитку туристично-рекреаційної сфери, незначну присутність видів економічної діяльності, які несумісні з чутливою

до питань екологічної безпеки туристично-рекреаційною діяльністю; обґрунтовано перспективи подальшого розвитку сфери туризму та рекреації у Карпатському регіоні України із залученням внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ресурсів (Ю. Башинська, П. Жук).

- Досліджено екологічний стан регіонів України, зокрема за рівнем забруднення атмосферного повітря, водних ресурсів, поведження з відходами та станом природоохоронних територій. Проведено порівняльний аналіз екологічних показників у Карпатському регіоні, що дало змогу виявити області з найвищим і найнижчим рівнем екологічної привабливості. Аналіз показав, що екологічний стан відіграє ключову роль у формуванні конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери, особливо в контексті потреби забезпечення сталого розвитку (І. Колодійчук).
- Запропоновано низку заходів для зниження негативного впливу екологічних чинників на туристично-рекреаційну сферу регіону. Наголошено на важливості підвищення ефективності управління відходами, запропоновано заходи з популяризації еко-туризму, рекомендовано впровадження екологічної сертифікації для об'єктів туризму, стимулювання екологічно відповідальної поведінки серед суб'єктів господарювання та населення, залучення місцевих громад до природоохоронних заходів (І. Колодійчук).
- За результатами досліджень підготовлено колективну монографію «Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України: оцінка, перспективи», (В. Кравців, П. Жук, Ю. Стадницький, Ф. Кіпач, І. Колодійчук, І. Куліш, Ю. Башинська, О. Григоренко, І. Мицишин, В. Ковалишин, В. Шмигельський).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано: колективну монографію, розділ в колективній монографії, 7 статей (у т.ч.: 2 – у наукових періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus/Web of Science; 2 – у закордонних періодичних виданнях), 15 тез у матеріалах науково-практичних конференцій (у т.ч. 1 – за кордоном).

У рамках виконання НДР підготовлено та направлено органам влади 2 наукові розробки (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 2 розробки.

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у розробленні методичних підходів та інструментарію оцінювання конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України

Практична значимість дослідження полягатиме у оптимальному прогнозуванні та обґрунтуванні напрямів ефективного розвитку туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – 6541030 (прикладні дослідження та розробки).

3. ДЕТЕРМІНАНТИ ЗРОСТАННЯ ПРОДУКТИВНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.06.2018 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0122U002057).

Науковий керівник: д.е.н., проф. С. Шульц.

Основні виконавці: д.е.н., проф. А. Мокій, д.е.н., с.н.с. М. Максимчук, к.е.н., с.н.с. О. Луцків, д.е.н., ст.д. Н. Попадинець, к.е.н. М. Карп'як, пров. інж. О. Войтенко, пров. інж. А. Янович.

Термін виконання: I кв. 2022 р. – IV кв. 2024 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Ідентифіковано рушії підвищення продуктивності праці, які спрямовані на збереження трудоресурсного потенціалу регіонів України, зокрема щодо: розширення та модернізації системи соціальних послуг відповідно до потреб населення регіону; проведення моніторингу інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) робітничих спеціальностей для забезпечення відновлення економічної активності та відбудови житлової та соціальної інфраструктури регіонів; надання субвенцій з державного бюджету на придбання, спорудження, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду для тимчасового проживання ВПО; реалізації інвестиційних проєктів з відновлення виробничої, житлово-комунальної і соціальної інфраструктури тощо (М. Карп'як, О. Назаркевич).
- Проведено аналіз законодавства за період 2022-2024 рр. щодо змін, які мають вплив на продуктивну спроможність регіонів в умовах війни та євроінтеграції, за результатами якого визначено, що нормативно-законодавчі зміни були спрямовані на: забезпечення стійкості економіки в умовах війни (збільшено норми робочого часу, введено страхування військових ризиків та ін.); адаптацію європейського *acquis communautaire* (врегульовано цифрові взаємодії,

модернізується сфера науки тощо); формування стратегічного бачення розвитку в умовах повоєнної відбудови (реформовано систему шкільної та університетської освіти, розширено інструментарій регіональної влади для взаємодій на міжнародному рівні та ін.) (О. Войтенко).

- Виявлено та обґрунтовано основні ризики та виклики просторовому розвитку України, а саме: трансформація системи розселення прифронтових регіонів; поглиблення інституційного «розриву» в системі стратегічної документації; «розповзання» та зниження щільності забудованих територій; руйнування критичної інфраструктури та замінування територій; деіндустріалізація і зниження концентрації економічного потенціалу регіонів; диспропорційність та просторова нерівномірність інвестиційної активності; трансформація відносин між містом і прилеглими територіями; спекулятивний характер формування вартості землі і нерухомості у містах – обласних центрах (С. Шульц, Н. Лисяк).
- Визначено фінансово-економічні, інституційно-організаційні та територіально-планувальні інструменти, які сприятимуть підвищенню ефективності просторової організації території регіонів, зокрема: створення територій пріоритетного розвитку та індустриальних парків з інвестиційними стимулами та спрощеним регуляторним режимом; спрощення процедури компенсації інвесторам вартості приєднання до інженерних мереж при будівництві промислових об'єктів; використання механізмів міжтериторіального співробітництва для реалізації спільних проєктів; оптимізація щільності забудови та створення умов для ревіталізації деградованого простору в містах. (Н. Лисяк).
- На основі проведеного експертного опитування визначено та обґрунтовано основні рушії підвищення продуктивності інноваційної діяльності регіонів в розрізі удосконалення та посилення дієвості нормативного підґрунтя інноваційної діяльності, зокрема щодо розвитку системи захисту прав інтелектуальної власності, оновлення стратегічних документів, покращення організаційного-комунікаційного забезпечення між органами влади, бізнесом, науково-дослідницькою мережею для проведення прикладних наукових досліджень, посилення фінансової підтримки інноваційного розвитку і розбудови інноваційної інфраструктури, подальшої цифровізації економіки (О. Луцків, М. Габрель).
- Удосконалено методичний підхід до оцінки інвестиційної активності в регіонах України під час війни, який спрямований на оцінювання

діяльності органів регіональної влади та інвесторів, а також динаміки інвестицій. Запропонований підхід дозволив оцінити динаміку інвестицій в регіонах, проаналізувати діяльність основних груп інвесторів та вибір ними пріоритетних напрямів для інвестування в регіонах, а також діяльність регіональних органів влади з оновлення планів заходів з підвищення інвестиційної привабливості областей, що дозволило обґрунтувати напрями оптимізації інвестиційної політики в регіонах, залежно від їхнього географічного положення та безпосередньої загрози військових дій (М. Максимчук, Н. Попадинець).

- Обґрунтовано пропозиції з підвищення продуктивної спроможності регіонів в умовах викликів глобального середовища із відповідними змінами функцій та завдань управління регіональною соціально-економічною системою, зокрема, щодо: зорієнтованості стратегічних та операційних цілей і завдань регіональних стратегій на зростання продуктивної спроможності; розширення статистичної бази зовнішньої торгівлі регіонів в географічному і товарному вимірі; забезпечення конкурентності регіональних стратегій і програм; подолання інституціонального «провалля (бар'єру)» продуктивної спроможності через: адаптування європейських практик, проєктів і програм регіональної кластерної політики; прискорення подвійного зеленого та цифрового переходу, у тому числі МСП; концентрацію управлінських зусиль і ресурсів на створенні кластерів у науково-технологічному, військово-економічному секторах економіки, виробництві будівельних матеріалів і обладнання; використання європейських кооперативних моделей господарювання в агропромисловому і енергетичному секторах; посилення проблемно-цільової спрямованості стратегій і програм на розв'язанні першочергових інституціонально-економічних проблем регіонального управління; концентрації ресурсів на безпеці розвитку у стратегічній перспективі (А. Мокій).
- Ідентифіковано актуальні ризики і загрози продуктивній спроможності регіонів України в частині використання ресурсного потенціалу, що дозволило виокремити пріоритетні напрями забезпечення продуктивності використання мінерально-сировинних ресурсів в умовах війни та повоєнного відновлення країни, зокрема: імплементація європейської методики оцінювання продуктивності ресурсів в Україні; проведення наукових досліджень за напрямками розвідки нових родовищ корисних копалин, моніторингу стану вичерпності існуючих та оцінювання рентабельності їх використання

з метою оновлення бази знань про ресурсний потенціал регіонів України; зниження ресурсомісткості виробництва за рахунок інновацій у перспективні ресурсоорієнтовані сектори економіки та відмови від розробки ресурсів, що втратили значимість з огляду на структурні зрушення; збільшення резильєнтності ресурсозалежних секторів економіки за допомогою вдосконалення існуючої енергомережі та диверсифікації забезпечення критично важливих ланок економіки ресурсами за рахунок власного продукування (А. Янович).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано: наукове видання, 26 статей у фахових періодичних виданнях (у т. ч. 5 статей у закордонних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science; 21 – у виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз, з них 1 – за кордоном), 18 тез у матеріалах наукових конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено 3 наукові розробки.

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження – розробка теоретико-методологічних засад дослідження продуктивної спроможності економіки регіонів, побудова багатофакторних моделей її оцінювання на основі виявлених закономірностей впливу основних та часткових факторів продуктивності та обґрунтування концепції зростання продуктивної спроможності економіки регіонів.

Практична значимість дослідження полягає у розробленні пропозицій щодо зростання продуктивної спроможності регіонів в умовах повоєнної розбудови економіки України. Результати досліджень можуть бути використані центральними, регіональними та місцевими органами влади для удосконалення механізмів регулювання регіонального розвитку.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування – 6541030 (фундаментальні дослідження).

4. ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 17.06.2021 р., протокол № 5, № державної реєстрації 0122U200317).

Науковий керівник: д.е.н., проф. І. Сторонянська

Основні виконавці: д.е.н., проф. С. Давимука; д.е.н., проф. Г. Возняк; д.е.н, с.н.с. І. Тимечко; д.е.н., проф. О. Копилук; к.е.н., ст. досл. Л. Бенівська; к.е.н., доц. А. Дуб; к.е.н., ст. досл. Х. Патицька; к.е.н, с.н.с. І. Коблик; др.філ. Л. Ключник; к.е.н. О. Нестор.

Термін виконання: III кв. 2022 р. – II кв. 2025 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Шляхом тестування гіпотез щодо взаємозв'язку державних видатків і економічного зростання (для країн ЄС та України) в умовах криз емпірично доведено низку залежностей: рівень перерозподілу ВВП через державний бюджет чутливий до криз; обсяги доходів місцевих бюджетів є менш чутливими до фінансово-економічних криз; кризові умови обумовлюють зміну структури видатків державного бюджету, водночас напрямок зміни структури (зростання соціально-чи економічно спрямованих видатків) визначається природою кризи. Попри відсутність прямої залежності між темпами економічного зростання та часткою ВВП, що перерозподіляється через державний бюджет, встановлено прямий вплив збільшення видатків інвестиційного характеру на економічне зростання країн. При цьому економічне зростання може забезпечуватись як збільшенням державних видатків економічного характеру, так і соціального (І. Сторонянська, Л. Бенівська).
- Удосконалено змістовну інтерпретацію поняття «бюджетна стійкість територіальної громади» під якою запропоновано розуміти здатність органів місцевого самоврядування реагувати на зовнішні та внутрішні шоки, адаптуватися на до змін в управлінні бюджетними коштами і при цьому зберігати спроможність акумулювати належний обсяг доходів, достатній для покриття видатків бюджету впродовж бюджетного року. Такий підхід, на відміну від наявних, надає поняттю цільової визначеності, акцентує на важливих складових стійкості (адаптація, трансформація, фінансова грамотність та фінансова поведінка) та дозволяє поглибити теоретичні засади досліджуваного поняття (Г. Возняк).
- Обґрунтовано пропозиції щодо зміцнення фінансової стійкості та вдосконалення механізмів вирівнювання податкоспроможності територіальних громад як інструменту реалізації бюджетної політики в частині конкретизації заходів з розширення повноважень ОМС з адміністрування місцевих податків (щодо оновлення нормативної грошової оцінки земель в діючих договорах оренди; посилення співпраці у ланцюжку ОМС-ДПС задля вчасного

коригування цифрових реєстрів майна та обліку платників податків). Практична реалізація таких пропозицій сприятиме вдосконаленню системи контролю за формуванням та використанням бюджетних коштів, зміцненню стійкості громад та покращанню якості публічних послуг (Г. Возняк).

- Запропоновано структурно-організаційний підхід трансформації оподаткування нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, який передбачає: створення прозорої та об'єктивної системи оцінки об'єктів нерухомості, яка б базувалася на ринкових цінах; спрощення системи пільг та звільнень (зменшення кількості пільг та звільнень від сплати податку); удосконалення процедури адміністрування податку (впровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів обчислення та сплати податку на підставі даних державних реєстрів); надання можливості органам місцевого самоврядування справляти податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (А. Дуб).
- Запропоновано методичний підхід до аналізу формування податкових доходів бюджетів територіальних громад у контексті збереження їхньої фінансової стійкості в умовах нестабільності. На основі п'яти показників (податкоспроможності бюджетів, податкової достатності, податкової автономії, місцевих податків і зборів, податків на економічну діяльність) здійснено аналіз формування податкових доходів бюджетів територіальних громад у контексті збереження їхньої фінансової стійкості в умовах війни проти України. Виявлено зростання диспропорцій податкової спроможності територіальних громад та збільшення кількості адміністративно-територіальних формувань у кризовому стані. Встановлено вплив двох чинників на фінансову стійкість громад під час війни: віддаленості від зони бойових дій та наявного економічного потенціалу. Доведено вищу фінансову стійкість громад зі значним економічним потенціалом навіть у разі близької відстані до лінії зіткнення, а також вагому роль великих міст у збереженні фінансово-економічної стабільності у регіоні (Х. Патицька).
- Розроблено методичні рекомендації щодо забезпечення боргової стійкості місцевих бюджетів, які базуються на комплексному аналізі показників: показник боргового навантаження; показник покриття боргових зобов'язань; показник боргової залежності від зовнішніх боргових зобов'язань; показник погашення боргу; показник боргу комунальних підприємств, яким надана місцева гарантія. Оцінка

даних показників дозволяє мінімізувати ризики дефолтів територіальних громад (І. Коблик).

- Розроблено механізм страхування облігаційних запозичень як інноваційний інструмент підвищення боргової стійкості територіальних громад та активізації фінансового ринку, що передбачає забезпечення фінансових гарантій для інвесторів у разі дефолту громади або неспроможності виконати боргові зобов'язання, що підвищує інвестиційну привабливість облігацій місцевих позик, знижує ризик неплатоспроможності та сприяє розширенню доступу громад до ресурсів на ринку капіталу (І. Коблик).
- Розкрито роль багаторівневого управління державними інвестиціями для забезпечення їхньої ефективності, зокрема розглянуто особливості вертикальної, горизонтальної та міжюрисдикційної координації між рівнями врядування. Узагальнено досвід країн-членів ОЕСР (як позитивний, так і негативний) у сфері багаторівневого управління. Підкреслено роль учасників субнаціонального рівня у визначенні місцевих потреб та дослідженні синергії інвестиційних пріоритетів. Акцентовано увагу на координації державних інвестицій вертикально між рівнями управління та горизонтально між секторами та юрисдикціями як критичному аспекті для максимізації віддачі від інвестицій для регіонального розвитку (І. Сторонянська, О. Нестор).
- Розглянуто проблеми управління економічним відновленням України після російсько-української війни, котрі потрібно враховувати при плануванні процесу регіонального та місцевого відновлення, вирішення яких сприятиме економічному зростанню. Проаналізовано наступні проблеми розвитку та територіальні диспропорції: механізми і практики фінансування регіонального розвитку в Україні; спроможність регіонів та територіальних громад; відсутність чіткого розподілу завдань та відповідальності між рівнями влади; неналагоджена координація між органами національного, регіонального та місцевого рівнів. (С. Давимука, О. Нестор).
- Здійснено аналіз динаміки непрацюючих кредитів у період 2018-2024 рр. та виявлено негативні тенденції, що знижують стійкість банківських установ: стрімке зростання частки непрацюючих кредитів у 2022-2023 роках, зростання ризику неповернення кредитів (зумовлені не лише економічними чинниками, але й організаційними). Окрему увагу зосереджено на результативності

програми пільгових кредитів «Доступні кредити 5-7-9%», яка стала основним інструментом фінансової підтримки малого бізнесу в Україні у період війни (О. Копилук, Л. Ключник).

- За результатами проведеного експрес-опитування виявлено ключові виклики і проблеми, спричинені війною, та основні зміни, що відбулися, порівняно з довоєнним періодом; активності мікро-, малих та середніх підприємств (ММСП) у Львівській області. Визначено особливості доступної для ММСП підтримки з боку різних зацікавлених сторін, таких як уряд, місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування, донорські організації та приватний сектор (І. Тимечко).

За результатами досліджень опубліковано 36 статей у фахових виданнях (з них 4 – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, WoS; 1 стаття у іноземному виданні), розділ в монографії, 36 тез у матеріалах конференцій.

Підготовлено та направлено органам влади та місцевого самоврядування 9 розробок, впроваджено 7 розробок.

Робота відповідає національним стандартам високого рівня

Наукова значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем зміцнення фінансової резилентності територіальних громад до прогнозованих та непередбачуваних ризиків функціонування. Це вимагає вироблення фінансової політики забезпечення економічного зростання територіальних громад в умовах фінансової нестабільності. Така фінансова політика має формуватись на засадах синергетичного підходу, інклюзії та буде працювати на досягнення цілей сталого розвитку.

Практична значення розробок сприяє підвищенню ефективності фінансової політики розвитку територіальних громад, що забезпечуватиме їх економічне зростання.

Код бюджетної програми, за якою здійснюється фінансування досліджень КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

5. МОДЕЛІ ОПТИМІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ

Вид тематики: відомча (постанова бюро Відділення економіки НАН України від 10.06.2022 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0123U100385).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Іщук С. О.

Відповідальні виконавці: д.е.н., ст. досл. Л. Созанський; д.е.н., доц. Ю. Полякова; д.е.н., доц. Т. Яхно; к.е.н., доц. Л. Коваль; к.е.н., доц. Н. Дребот; к.е.н. Я. Кудря; к.е.н. О. Ляховська; к.е.н. Л. Казьмір; к.е.н. В. Косовська; м.н.с. О. Процевят; м.н.с. А. Керницька.

Термін виконання: III кв. 2023 р. – II кв. 2026 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Верифіковано вектори структурно-просторової трансформації національної економіки в умовах повномасштабної війни. Здійснено оцінку динаміки розвитку базових видів економічної діяльності (сільського господарства, переробної промисловості, торгівлі і будівництва) в Україні на макро- і мезорівнях упродовж 2021-2024 років за показниками виробничо-господарської діяльності (обсягом реалізованої продукції, доданою вартістю за витратами виробництва, кількістю найманих працівників, продуктивністю праці, обсягом виробленої продукції суб'єктів господарювання та ін.). Детерміновано зміни у спеціалізації та рівнях ефективності функціонування економіки регіонів України за період великої війни (С. Іщук).
- Проведено діагностику трансформацій у механізмах взаємодії між секторами економіки країн ЄС під впливом посилення зовнішніх глобальних викликів. На основі розробленого методологічного підходу встановлено центри міжсекторальних зв'язків в економіці окремих країн ЄС (Польщі, Німеччини) на основі розрахунку параметрів ланцюгів поширення мультиплікативних ефектів від поглиблення міжсекторальної взаємодії і виявлених взаємозалежностей між ключовими показниками-індикаторами функціонування видів економічної діяльності (Л. Созанський).
- Визначено ключові тенденції розвитку аграрного сектора національної економіки на основі аналізу тренду індексу сільськогосподарської продукції рослинництва і тваринництва в регіональному розрізі. Оцінено зміну масштабів посівних площ сільськогосподарських культур у регіонах України упродовж 2021-2023 років. Діагностовано динаміку обсягів виробництва (валового збору) сільськогосподарських культур у натуральному виразі у кореляції з динамікою посівних площ і урожайністю (С. Іщук, О. Ляховська).
- Аргументовано дієвість інструментів державного стимулювання розвитку вітчизняного агросектора в умовах воєнного стану та у перспективі повоєнного відновлення. Надано пропозиції щодо практичної реалізації на макро, мезо і мікро рівнях окремих цілей

Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій України на період до 2030 року, а саме: третьої (забезпечення стійкості сільськогосподарського сектору: підтримка стабільного та справедливого доходу виробників, підвищення їх конкурентоспроможності) і шостої (модернізація агропродовольчого сектору: розвиток переробки, інновації, цифровізація та обмін знаннями) (С. Іщук, Н. Дребот).

- Проведено комплексну оцінку товарної структури українського аграрного експорту і динаміки його обсягів за період повномасштабної війни. Емпірично доведено вплив кон'юнктурних чинників (експортно-імпортних цін, геоекономічних та геополітичних протистоянь і конкуренції та ін.) на вартість основних експортних позицій України в аграрному сегменті (соняшникової олії, кукурудзи і пшениці). Верифіковано основних партнерів і конкурентів України на світовому ринку аграрної продукції. Обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення методичного підходу до розрахунку мінімально допустимої експортної ціни товару (Л. Созанський, Л. Коваль).
- Діагностовано трансформацію спеціалізації аграрного експорту регіонів України у розрізі підгруп і окремих товарів I-IV товарних груп. Досліджено еволюцію зовнішньої торгівлі з основними європейськими країнами-партнерами. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу визначено залежність показників соціально-економічного розвитку України від експортно-імпортних операцій з ЄС у поточному періоді. Аргументовано перспективи розвитку українського аграрного експорту за умови диверсифікації його географічної і товарної структур (С. Іщук, Ю. Полякова, О. Процев'ят).
- Проведено системну оцінку сучасного стану, проблем та перспектив розвитку внутрішньої торгівлі в Україні. Зокрема, проаналізовано динамку оптового і роздрібного товарообороту в розрізі продовольчих і непродовольчих товарів, акцентовано на позитивних трендах електронної торгівлі та їх причинах, а також на активному розвитку системи вітчизняного ритейлу. Визначено основні чинники впливу на функціонування торговельних підприємств в умовах війни та окреслено перспективні напрямки розвитку цього бізнесу (Т. Яхно).
- Запропоновано методичний підхід до оцінювання сили впливу економічних процесів на рівень активізації розвитку підприємств переробної промисловості. За результатами аналізу динаміки

значень множини показників операційної діяльності виявлено і систематизовано основні тенденції розвитку вітчизняних промислових підприємств в умовах повномасштабної війни та обґрунтовано пропозиції щодо оптимізації рівня їх функціонування (Я. Кудря).

- Досліджено та систематизовано переваги платформної моделі організації міжгалузевої взаємодії в агропродовольчих системах, проаналізовано можливості практичної імплементації цієї моделі на макро і мезо рівнях в умовах повоєнного відновлення економіки України та її адаптації до інституційного середовища ЄС (Л. Казьмір).

За звітний період за результатами досліджень опубліковано: 2 розділи в колективних монографіях, розділ у науковій доповіді, 33 статті у фахових виданнях (із них 5 статей – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, WoS; 4 – в інших іноземних виданнях), 17 тез у матеріалах конференцій.

За результатами виконання НДР у звітному році підготовлено та направлено до органів влади 3 розробки (з них 3 – до центральних органів влади), впроваджено 3 розробки (у т.ч. 2 – на рівні центральних органів влади).

Рівень роботи відповідає міжнародним і національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у побудові моделей оптимізації міжсекторальної взаємодії за множиною критеріїв у напрямку досягнення технологічної та економічної самодостатності країни і посилення національної безпеки.

Практична значимість. Результати досліджень стануть основою для вибору напрямків оновлення державної економічної політики і розробки відповідних концепцій та програм розвитку стратегічних секторів в Україні.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (фундаментальні дослідження).

6. МЕХАНІЗМИ ЗМІЦНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИКОРДОННИХ ОБЛАСТЕЙ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ»

Вид тематики: відомча (постанова бюро Відділення економіки НАН України від 10.06.2022 р., протокол № 5; № державної реєстрації 0123U102289).

Науковий керівник: д.е.н., с.н.с. Х. Притула.

Відповідальні виконавці: к.соц.н. А. Максименко; к.е.н. Я. Калат; к.е.н., доц. Л. Томашик; к.е.н. І. Андрушків; к.е.н., доц. М. Виклюк; м.н.с. В. Черторижський.

Термін виконання: III кв. 2023 р. – IV кв. 2025 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено методичний підхід до оцінки інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів України, що базується на комплексному аналізі основних індикаторів інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів, які характеризують ресурсну спроможність економічного середовища регіонів стимулювати інвестиційні процеси і їх ресурсну продуктивність. Підхід передбачає оцінку ефективності використання інвестиційного потенціалу регіонів для забезпечення їх інноваційно орієнтованого розвитку з урахуванням сучасних викликів та загроз для економіки країни та її регіонів. Водночас узгоджується зі стратегічними пріоритетами розвитку ЄС, екологічним стандартам в рамках Європейського зеленого курсу (European Green Deal) і методологією оцінки Глобального інноваційного індексу (Global Innovation Index) та Європейського інноваційного табло (European Innovation Scoreboard) (Х. Притула, Я. Калат).
- Здійснено комплексний аналіз індикаторів інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів України, які відображають ключові аспекти інвестиційної, наукової та інноваційної діяльності на регіональному рівні та є складовими субіндексів ресурсної спроможності та ресурсної продуктивності. Здійснено ранжування регіонів за індикаторами, що дозволило ідентифікувати особливості розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в областях, які впливають на зміцнення чи послаблення їх інвестиційно-інноваційної безпеки. Досліджено порогові значення індикаторів безпеки регіонів з врахуванням сучасних трендів розвитку країн ЄС (Х. Притула, Я. Калат).
- Розраховано інтегральний індекс інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів України на основі субіндексів ресурсної спроможності та ресурсної продуктивності. Виходячи з розуміння складності об'єкта дослідження (інвестиційно-інноваційна безпека регіонів України) та неоднорідності ознак, які його характеризують, з метою здійснення порівняльної оцінки інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів країни запропоновано математичний апарат таксонометричного методу – ранжування та групування за сукупністю показників, що є

узагальненням методу відстаней. Здійснено рейтингову оцінку інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів за ресурсною спроможністю та ресурсною продуктивністю (Х. Притула).

- Обґрунтовано необхідність впровадження механізмів зміцнення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України в умовах післявоєнного відновлення. Досліджено інвестиційні потреби та можливості інвестиційного забезпечення розвитку цих областей в контексті сучасних викликів. Проаналізовано динаміку та структуру капітальних інвестицій в економіці регіонів у 2014-2022 роках. Визначено, що найбільші обсяги прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) в економіці регіонів (залишки за видами економічної діяльності) залучені у Львівську область, зокрема найбільша їх частка спостерігається у промисловості та сільському господарстві. Ідентифіковано критичне зниження капітальних інвестицій в освіту та мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (І. Андрушків, Г. Лещук, В. Черторижський).
- Проаналізовано сучасні інструменти залучення інвестицій у регіони та їх ефективність в умовах війни на національному та регіональному рівнях. Досліджено інвестиційні процеси в контексті забезпечення функціонування транспортно-логістичної інфраструктури ЄС, зокрема, механізми залучення капітальних і прямих інвестицій, а також програми державно-приватного партнерства. Проведено епізодичне порівняння інвестиційних процесів в Україні та ЄС у транспортно-логістичній інфраструктурі. Досліджено використання фінансових інструментів ЄС, таких як Інвестиційний фонд сусідства (NIF) і Механізм з'єднання Європи (CEF) для реалізації інфраструктурних проєктів (І. Андрушків, М. Виклюк, Л. Томашик, А. Максименко).
- Проаналізовано інвестиційні проєкти та інвестиційні програми прикордонних областей України в контексті сучасних викликів та потреб економіки регіонів. Обґрунтовано, що пріоритетними галузями для інвестування є: сфера будівництва та інжинірингу, зокрема виробництва будівельних матеріалів, обладнання, конструкторських робіт, сектор енергетики, сферу логістики, в тому числі з модернізації транспортної інфраструктури, аграрний сектор, видобування корисних копалин, сфера охорони здоров'я та фармацевтичний сектор. Оцінено пропозиції щодо підтримки інвесторів на рівні обласних державних адміністрацій та окреслено програми підтримки для релокованих підприємств (Г. Лещук).

- Запропоновано при формуванні механізму посилення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення враховувати стратегічні вектори розвитку вітчизняної економіки, які ґрунтуються на основних завданнях та інструментах визначених у: Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки; Національній доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна»; Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою; Економічна стратегія України 2030 та регіональних стратегіях розвитку. Обґрунтовано, що механізм посилення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України в умовах післявоєнного відновлення можна представити відповідними інструментами в межах таких стратегічних пріоритетів: інструменти інституційного забезпечення інвестиційної політики в регіонах; інструменти інституційного забезпечення інноваційної політики в регіонах; інструменти цифрової трансформації та диджиталізації в аспекті забезпечення інноваційно-інвестиційної безпеки; інституційні механізми реалізації інвестиційно-інноваційної політики на рівні регіону; політико-правові інструменти (Г. Лещук).

У звітному році за результатами досліджень опубліковано: монографію у співавторстві з іноземними вченими, включену до наукометричної бази Scopus; розділи у 2 колективних монографіях, 12 статей у фахових періодичних виданнях (у т. ч. 5 статей – у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus / Web of Science, з них 3 – за кордоном), 8 тез в матеріалах конференцій.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та направлено органам влади 2 розробки (в т.ч. 1 – центральним органам влади, впроваджено 1 розробку (в т.ч. на рівні центральних органів влади)).

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження полягає у розробці наукових засад та обґрунтуванні механізмів посилення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних регіонів як складових економічної безпеки України в умовах післявоєнного відновлення.

Практична значимість дослідження визначається його спрямованістю на розв'язання таких важливих науково-практичних проблем як забезпечення конкурентоспроможності прикордонних регіонів в умовах післявоєнного відновлення, підвищення рівня життя

мешканців прикордонних територій, інфраструктурне забезпечення інноваційно-технологічного розвитку відповідних територій.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

7. ІНСТИТУЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ АГЛОМЕРАЦІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ)

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 18.05.2023 р., протокол № 4, № державної реєстрації 0124U001157).

Науковий керівник: д.е.н., проф. М. Мельник.

Основні виконавці: д.е.н., доц. В. Борщевський; д.е.н., проф. І. Бабець; к.е.н., доц. І. Залуцький; к.е.н. І. Лещух; к.е.н., ст.д. С. Ткач; к.е.н., доц. О. Жабинець; к.е.н. Н. Синюра-Ростун; к.е.н. М. Бас-Юрчишин; м.н.с. Р. Ярчук.

Термін виконання: I кв. 2024 р. – II кв. 2026 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Виявлено та систематизовано основні виклики та інституційні бар'єри формування та функціонування агломерацій в Україні (на основі експертного опитування та глибинного інтерв'ю з представниками територіальних громад-учасниць (фактичних або потенційних) агломерації, органів регіональної влади, агенцій регіонального та місцевого розвитку, науково-дослідних установ, громадських та аналітичних інституцій). Зокрема, ідентифіковано *формальні проблеми*, пов'язані з відсутністю: нормативно-правового забезпечення функціонування агломерацій та ефективної моделі врядування; державної та регіональної політики, в т.ч. механізмів стратегічного та просторового планування розвитку агломерацій; чітко регламентованих дієвих механізмів фінансового стимулювання розвитку співробітництва територіальних громад; кадрового забезпечення розвитку агломерацій; належної координації взаємодії між громадами для забезпечення ефективного функціонування агломерації; та *неформальні (поведінкові) проблеми*: брак довіри між громадами; брак політичної волі та низький рівень вмотивованості громад до співпраці; нестача позитивного досвіду ефективно реалізованих угод про співробітництво територіальних громад; складність узгодження

інтересів та пріоритетів різних громад в межах агломерації тощо (М. Мельник, І. Лещух, В. Борщевський).

- На основі порівняльного аналізу організаційно-інституційного забезпечення та стратегічного управління розвитком агломерацій Європи визначено основні орієнтири-потенційні драйвери розвитку агломерацій України: а) чітке законодавче регламентування організаційно-правових засад формування агломерацій, принципів і механізмів взаємодії адміністративних одиниць у межах агломерацій, гарантій і відповідальності учасників; а) децентралізований підхід врядування в агломераціях на основі делегування і передачі повноважень на місцевий рівень виборним органам; б) висока інституційна спроможність органів місцевого самоврядування; в) перехід до планування, заснованого на партнерських відносинах між органами управління на місцях; г) узгодження планувальних документів громад-членів агломерації, агломерації, регіону, країни; екологічний і загальний моніторинг виконання стратегічного плану розвитку агломерацій (М. Мельник, І. Лещух).
- Визначено проблеми інституційно-правового забезпечення встановлення меж територіальних громад та адміністративно-територіальних одиниць в умовах децентралізації як чинника дієвості територіально-функціональної політики регіонального розвитку. Розроблено законопроектні пропозиції щодо встановлення дійсних меж адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, їх фіксації як документальної основи для: розроблення у форматі електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади; узгодженості та забезпечення дієвості інструментів регіонального розвитку, їх просторово-територіальної, соціально-економічної, екологічної, культурної локалізації (І. Залуцький).
- Виокремлено проблемні аспекти функціонування та розвитку основних компонентів діючої системи транспортної мобільності територіальних громад Львівської агломерації, в розрізі яких запропоновано перелік інструментів і заходів вирішення: налагодження системи фінансування автобусних і залізничних перевезень; покращення існуючих та створення нових елементів транспортної інфраструктури; впровадження ефективної системи контролю за якістю їх функціонування; розвитку системи паркування та організації простору для паркування, в т.ч. налагодження ефективного функціонування мережі

перехоплювальних паркінгів; будівництво велосипедної інфраструктури для приміських чи міжміських поїздок та ін. Проаналізовано ефективність системи заходів з вирішення проблем діючої системи транспортної мобільності Львівської агломерації. Визначено потенційні ризики та вигоди застосування запропонованих інструментів і заходів в розрізі окремих структурних компонентів формування інтегрованої системи транспортної мобільності Львівської агломерації (Р. Яремчук).

- Розроблено алгоритм оцінки потенціалу партнерства громад Львівської агломерації в освітній сфері, який базується на чотирьох ключових компонентах: аналіз зацікавлених сторін, оцінка ресурсів і компетенцій, виявлення ризиків та синергетичний ефект. Вона враховує інтереси, мотивацію, ресурси, можливі конфлікти та інноваційний потенціал партнерів; дає змогу визначити, наскільки громади доповнюють одна одну, оцінити готовність до співпраці, долання бар'єрів і створення додаткової цінності освітніх послуг з метою формуванню сталих партнерств і забезпечення довгострокової ефективності у сфері освіти (М. Бас-Юрчишин, У. Іванюк).
- Проведено комплексний аналіз ключових аспектів розвитку послуг у сфері охорони здоров'я в межах Львівської агломерації, а саме: специфіки взаємодії територіальних громад, ролі децентралізації в організації медичних послуг та впливу агломераційних процесів на ефективність охорони здоров'я. Запропоновано системний підхід до вирішення проблем співпраці між громадами у сфері охорони здоров'я через інтеграцію ресурсів, спільне планування, оптимізацію надання медичних послуг з урахуванням індивідуальних потреб кожної громади та впровадження інноваційних підходів у наданні медичних послуг (М. Бас-Юрчишин).
- Визначено основні проблеми формування та реалізації спільної інвестиційної політики громад у межах агломераційного об'єднання та реалізації інтегрованих територіальних інвестицій, що спрямовуються на реалізацію спільних соціально-економічних проєктів. Це дасть змогу активізувати пошук потенційних інвесторів, партнерів, використання національних і міжнародних програм підтримки; створити сприятливий бізнес-клімат; в умовах конкуренції за інвестора стимулювати зростання співпраці сильніших та слабших громад шляхом створення спільних інвестиційних паспортів, проведення інвестиційного маркетингу

громад, популяризації місцевого бізнесу; стимулювати розвиток міжмуніципальних інноваційних проєктів, що в підсумку сприятиме формуванню поліцентричної моделі економічного розвитку агломерації (Н. Синюра-Ростун, С. Ткач, Т. Мединська).

- Запропоновано удосконалення інструментів фінансування проєктів розвитку Карпатського регіону із залученням коштів програм ЄС шляхом створення в кожній агломерації *Фонду асоціації громад*, який буде наповнюватися за рахунок внесків громад, що визначаються пропорційно до чисельності наявного населення (або як відсоток від доходів бюджету чи відсоток від запланованих видатків на проєкти розвитку). Це дозволить фінансувати діяльність проєктного офісу та подання заявок на отримання фінансування з фондів ЄС (І. Бабець).
- На основі аналізу розвитку кластерів у Львівській агломерації, встановлено, що найбільш перспективними видами економічної діяльності для створення нових кластерів агломерації є переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, а також сільське, лісове та рибне господарство; серед уже діючих кластерів найбільш перспективними є туристичний кластер Львівщини, Львівський меблевий кластер та Львівський кластер транспорту та логістики (О. Жабинець).

За звітний період за результатами досліджень опубліковано: колективну монографію, розділ в колективній іноземній монографії, 24 статті у наукових фахових видання (у т.ч. 1 стаття у виданні, включеному до міжнародної бази даних Scopus), 11 тез у матеріалах конференцій, а також 3 інших публікації.

За звітний період за результатами досліджень підготовлено і скеровано органам влади різного рівня 2 розробки (у т.ч. 2 – до центральних органів влади), впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість роботи визначається її спрямованістю на дослідження викликів та проблем функціонування агломерацій, з врахуванням умов воєнного стану і повоєнного відновлення України, та їх впливу на динаміку просторових соціально-економічних процесів в Карпатському регіоні.

Практична значимість результатів наукових досліджень полягає у можливості їх використання при розробці рекомендацій щодо удосконалення інституційного регулювання розвитку агломерацій та

пропозицій щодо узгодження стратегічного та просторового планування розвитку агломерацій на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження).

8. ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ У ПЕРСПЕКТИВІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 18.05.2023 р., протокол № 4, № державної реєстрації 0124U000984).

Науковий керівник: д.е.н., проф. Т. Васильців

Основні виконавці: д.е.н., ст.д. О. Мульска; д.е.н., с.н.с. М. Біль; д.е.н., ст.д. О. Левицька; д.е.н., проф. Р. Лупак; к.г.н., с.н.с. Р. Теслюк; к.е.н., с.н.с. Н. Андрусишин, к.е.н. М. Бачинська, к.е.н. І. Бараняк, к.е.н. О. Махонюк.

Термін виконання: I кв. 2024 р. – II кв. 2026 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Розроблено авторську методологію комплексного оцінювання конкурентоспроможності ринку праці регіону. На основі аналізу статистичних даних здійснено композиційне оцінювання конкурентоспроможності регіональних ринків праці України. Проведено аналіз каузальності структурно-темпоральних зв'язків: ринок праці – міграційна активність населення. На прикладі Карпатського регіону України здійснено моделювання: а) взаємозв'язку конкурентоспроможності регіональних ринків праці та міграційної активності населення; б) залежності соціально-економічного розвитку від конкурентоспроможності ринку праці регіону. Визначено імперативи політики посилення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в умовах війни (Т. Васильців, О. Левицька).
- Охарактеризовано критичні тенденції соціальної стабільності та пропозиції і попит на працю в регіонах України у довоєнний період та під час війни. Проаналізовано рівень збалансованості регіональних ринків праці, ідентифіковано основні ризики і загрози їх функціонуванню та розвитку в умовах дестабілізаційних процесів. Окреслено перспективи та пріоритети державної

політики стабілізації функціонування і забезпечення розвитку регіональних ринків праці в Україні (О. Левицька).

- Визначено імперативи регіональної політики удосконалення політики зайнятості та функціонування регіональних ринків праці, зокрема: вирівнювання дисбалансів регіональних ринків праці та стабілізація просторового розвитку; зниження рівня безробіття населення; створення якісних безпечних робочих місць і залучення додаткових людських ресурсів; збалансування професійно-кваліфікаційних характеристик попиту і пропозиції праці; підвищення ефективності, безпечності та інклюзивності праці за рахунок забезпечення зайнятості та адаптації на ринку праці демобілізованих, ветеранів та інвалідів війни, осіб з інвалідністю, ВПО, зовнішніх реемігрантів; підвищення соціально-трудової захищеності найбільш вразливих категорій населення (Т. Васильців, О. Левицька).
- Досліджено інструменти регіональної політики зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці, які систематизовано за напрямками: протидія наслідкам негативного впливу повномасштабної війни на ринок праці й сферу зайнятості; формування потенціалу повоєнної відбудови ринків праці регіону та створення нових можливостей для зайнятості і самозайнятості населення; подолання існуючих системних проблем і перешкод функціонування ринків праці; нівелювання структурних асиметрій на ринках праці областей регіону (О. Левицька).
- Окреслено перспективи та пріоритети державної політики стабілізації функціонування і забезпечення розвитку регіональних ринків праці в Україні. Обґрунтовано ефективні інструменти збалансування ринку праці в регіоні (розвиток партнерства освіти та бізнесу; запровадження моніторингу якості освіти; формування регіональних замовлень на підготовку фахівців на основі результатів лонгітюдних досліджень стану та тенденцій розвитку ринку праці, форсайту структурних показників сфери зайнятості) (О. Мульська).
- Розроблено теоретико-концептуальну модель розвитку ринку міграційного капіталу, основними векторами поступу встановлено: (1) підвищення інвестиційної спроможності міграційного капіталу (забезпечення сприятливого бізнес-середовища, посилення і використання конкурентних переваг банківського сектора як фінансового посередника на ринку міграційного капіталу, спрямування частини міграційного капіталу у банківську систему);

- (2) забезпечення цільової спрямованості міграційних трансфертів у розвиток сектора малого та середнього підприємництва (розвиток цифрової і інноваційної інфраструктури, стимулювання трансферу передових технологій та ресурсного забезпечення підприємницького сектору в Україні, конвергенція соціально-економічного середовища України та основних країн-реципієнтів міграційного капіталу); (3) гарантування безпеки міграційних трансфертів (розвиток договірно-правової системи офіційного працевлаштування трудових мігрантів за кордоном, модернізація ринку міграційних послуг, забезпечення фінансового контролю за міграційними трансфертами); (4) підвищення рівня фінансової інклюзії (підвищення фінансової грамотності трудових мігрантів і членів їхніх сімей, розвиток фінансової освіти) (О. Мульска).
- Розроблено принципово нові інструменти політики управління бізнес-міграцією, а саме конвергенція бізнес-середовища, реверсування міграції, інтелектуалізація бізнесу та дистанціювання праці. Доведено, що ефективним інструментом мінімізації негативних наслідків міграції бізнесу для національної економіки може стати розвиток практик співпраці суб'єктів секторів малого і великого бізнесу. Запропонована модель концепції регулювання міграції бізнесу дозволяє сформувати методичне забезпечення комплексного оцінювання макроекономічних втрат держави через масштабування бізнес-міграції і міграції інтелектуальної власності (О. Мульска).
 - Виявлено характеристики і тенденції міграції української молоді за кордон, що посилюються в умовах війни та актуалізують загрози подальшого скорочення чисельності населення України, зокрема молоді: посилення проблем кадрового дефіциту у галузях економіки з високим рівнем зайнятості молоді, скорочення зайнятості та кількості робочих місць для молоді, старіння вікової та трансформації статевої структури населення, зростання ризиків формування у молоді моделі міграційної поведінки, орієнтованої на інтеграцію за кордоном. Визначено напрями та обґрунтовано інструменти державної соціальної та молодіжної політики збереження молоді в Україні та уповільнення її зовнішньої міграційної активності (Т. Васильців, Р. Лупак, І. Бараняк).
 - Удосконалено теоретичні засади дослідження трансформації регіональних ринків праці. Виділено види й критерії аналізування трансформації регіональних ринків праці. Критерії розподілено за основними видами трансформації – функціональною,

структурною, процесною, інституційною. Проаналізовано досвід та визначено особливості реалізації політики розвитку ринків праці у державах ЄС. Результатом дослідження є схематизація процедури реалізації політики ЄС в сфері розвитку ринків праці, що є дорожньою картою для вдосконалення політики трансформації регіональних ринків праці України в умовах євроінтеграції (М. Біль).

- Здійснений аналіз впливу російської війни на структурні трансформації ринку праці в Україні. Хронологію подій доповнено фактами ходу війни, які найбільше вплинули на бізнес середовище, а відтак на ринок праці України: виникнення дефіциту пального, пошкодження енергетичної інфраструктури, втрата металургійних потужностей в зоні бойових дій, закриття та релокація іншого бізнесу в більш безпечні регіони (О. Махонюк).
- Оцінено вплив демографічних детермінант на трансформаційні процеси на ринку праці сільських та селищних громад регіону в умовах пандемії COVID-19 та російсько-української війни. Виокремлено 6 груп детермінант: структурні, міграційні, соціально-економічні, географічні, культурно-етнічні й управлінські. Проаналізовано їхній вплив на формування нових викликів і можливостей для ринку праці, зокрема, у сферах зайнятості, мобільності робочої сили та соціально-економічної активності. На основі отриманих результатів сформовано рекомендації для стимулювання і розвитку ринку праці, спрямовані на підвищення стійкості громад регіону (Р. Теслюк, М. Бачинська).
- Окреслено виклики для ринку праці Карпатського регіону: зростання безробіття, нестача кваліфікованих кадрів, зниження рівня життя, невизначеність щодо майбутнього, зміна структури економіки. Визначено групи населення, найвразливіші на ринку праці у воєнний період – внутрішньо переміщені особи і молодь. Виокремлено виклики, з якими стикається молодь, шукаючи роботу. Виявлено низку основних проблем інтеграції ВПО, включно з необхідністю гнучкої зайнятості, створенням регіональних програм підтримки та адаптацією політики зайнятості до сучасних умов. Запропоновано напрями та заходи для подолання цих викликів та забезпечення динамічного та стійкого розвитку ринку праці в повоєнний період (М. Бачинська, Н. Андрусишин).

- Обґрунтовано головні демографічні передумови розвитку ринку праці Карпатського регіону України у воєнний час та впливатимуть на нього в післявоєнний період: масштабна зовнішня міграція, масові вимушені внутрішні переміщення населення, статеві-вікові дисбаланси, спричинені, зокрема, низьким рівнем народжуваності у 2000-х роках, зниження тривалості життя, насамперед внаслідок зростання рівня передчасної смертності. Вказано головні можливості та напрямки діяльності регіональних органів влади для поліпшення демографічної ситуації в регіонах: (Р. Теслюк).
- Обґрунтовано інструменти збалансування попиту та пропозиції на працю випускників закладів професійно-технічної освіти (ЗПТО), що стосуються підвищення якості освітніх послуг ЗПТО, розвитку дуальної та інших форм практичної підготовки фахівців, удосконалення співробітництва роботодавців та ЗПТО у цій сфері. Проведено пілотне соціологічне дослідження у Львівській області. Однак, його результати та напрацьовані рекомендації є актуальними для інших областей Карпатського регіону України (Т. Васильців, О. Мульська, І. Бараняк).

За результатами досліджень у 2024 році опубліковано: науково-аналітична доповідь; 6 статей у виданнях, включених до наукометричних баз Scopus/WoS; 1 – в іноземних періодичних виданнях, 19 статей у фахових виданнях України; 16 тез в матеріалах конференцій.

За результатами дослідження у звітному році підготовлено та надіслано до органів влади та місцевого самоврядування 5 розробок (з них 5 – до центральних органів влади); впроваджено 4 (з них 3 – на рівні центральних органів влади).

Рівень досліджень відповідає національним стандартам високого рівня.

Наукова значимість досліджень полягає у розробці методологічного підходу до оцінювання трансформації ринку праці: внутрішніх дисбалансів ринку праці та сфери зайнятості Карпатського регіону України, системних перешкод його трансформації, обумовлених наслідками війни, асиметрій розвитку регіональних ринків праці України та ЄС на тлі посилення процесів макроекономічної дивергенції.

Практична значимість досліджень полягає в розробці імітаційно-системної моделі моніторингу каталізаторів трансформації регіональних ринків праці України, обґрунтуванні механізмів й

інструментів регіональної політики стабілізації ринку праці та зайнятості населення, напрямів і засобів трансформації ринку праці Карпатського регіону України.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження і розробки).

9. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.

Вид тематики: відомча (постанова Бюро Відділення економіки НАН України від 18.05.2024 р., протокол № 4; № державної реєстрації 0124U002129).

Науковий керівник: д.е.н., проф. В. Кравців.

Основні виконавці: д.е.н., с.н.с. І. Колодійчук; к.е.н., с.н.с. П. Жук; д.е.н., проф. Ю. Стадницький; к.геогр.н, доц.Ф. Кіпчач; к.н.д.у., с.н.с. І. Куліш; к.е.н. Ю. Башинська; м.н.с. І. Мишишин, інж. О. Григоренко.

Термін виконання: III кв. 2024 р. – IV кв. 2026 р.

Основні результати досліджень у звітному році:

- Здійснено аналіз наявних наукових підходів до трактування поняття регіональної екологічної політики. Досліджено місце регіональної екологічної політики в системі «глобальна–національна (державна)–регіональна–місцева (локальна) екологічна політика», запропоновано дефініцію поняття регіональної екологічної політики у сучасному розумінні як систему цілей та дій органів влади усіх рівнів, громадських організацій та інших інститутів громадянського суспільства, наукових установ, суб'єктів господарювання, спрямованих на збереження природного довкілля й досягнення екологічно безпечних умов життєдіяльності населення регіону з використанням відповідних методів та інструментів; визначено її цілі та завдання (В. Кравців, П. Жук).
- Обґрунтовано пропозиції щодо класифікації природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів за значенням з їх віднесенням до сфери того чи іншого виду екологічної політики:
 - загальнодержавного значення (вирішення природоохоронних і ресурсозберігаючих завдань, які стосуються усієї держави або кількох її регіонів) – відносяться до предмету Державної екологічної політики, їх здійснення у повній мірі чи частково (у т.ч. із застосуванням інструментів публічно-приватного партнерства) забезпечується фінансуванням з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища,

інших коштів Державного бюджету, міжнародної технічної допомоги тощо;

- регіонального значення (вирішення природоохоронних і ресурсозберігаючих завдань, які стосуються усієї території регіону або кількох його адміністративно-територіальних одиниць) – здійснюються у рамках та через інструменти регіональної екологічної політики з використанням коштів обласних природоохоронних фондів, обласних та інших місцевих бюджетів, позабюджетних джерел;
- місцевого значення (вирішення природоохоронних і ресурсозберігаючих завдань, які стосуються території однієї адміністративно-територіальної одиниці регіону) – здійснюються у рамках та через інструменти місцевої екологічної політики з використанням коштів природоохоронних фондів сільських, селищних, міських рад, відповідних місцевих бюджетів, коштів підприємств і організацій та інших джерел. Запропоновано відобразити відповідне розмежування завдань та предмету екологічної політики за рівнями у нормативно-правових документах України (П. Жук).
- Здійснено аналіз вітчизняної законодавчої та нормативно-правової бази у сфері регулювання екологічної безпеки та обґрунтовано напрями її удосконалення, зокрема: проаналізовано основні законодавчі і нормативно-правові акти України у сфері управління відходами. Виявлено його недоліки, такі як відсутність чітких механізмів взаємодії між органами влади та бізнесом, слабкі інструменти моніторингу і недостатність стимулів для приватного сектору (І. Колодійчук).
- Висвітлено необхідність врахування соціально-економічних та екологічних особливостей регіонів при розробці місцевих стратегій поводження з відходами. Запропоновано індикатори оцінки ефективності програм управління відходами. Обґрунтовано роль державних органів влади, бізнесу та громадськості у реалізації програм управління відходами. Розроблено пропозиції щодо залучення до участі в них приватного сектору. Визначено шляхи покращення інвестиційного клімату для компаній, які працюють у сфері утилізації та переробки відходів. Розроблено рекомендації для вдосконалення системи фінансування місцевих ініціатив та

гармонізації законодавства з європейськими стандартами (І. Колодійчук).

- Досліджено законодавство України, яке регулює збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток екологічної мережі. Проаналізовано відповідність національного законодавства міжнародним зобов'язанням України, зокрема Конвенції про біологічне різноманіття та Директивам ЄС. Розглянуто відмінності між українським та європейським підходами до збереження природи. Виокремлено проблеми інтеграції до системи Natura 2000 через недостатню гармонізацію законодавства та брак даних про оселища і види. Розглянуто наслідки війни для екосистем. Запропоновано створити механізми їх відновлення, зокрема через міжнародні програми та цільові екологічні фонди, а також регіональні центри моніторингу з використанням сучасних технологій збору та аналізу даних. Визначено необхідність своєчасного виявлення загроз для екосистем та науково обґрунтованих управлінських рішень (І. Колодійчук).
- Здійснено аналіз нормативно-правових документів у сфері землекористування, запобігання забрудненню, порушенню та деградації земель. Вказано на нерегульованість низки питань, пов'язаних зі змінами клімату та впливом війни. Запропоновано законодавчо врегулювати питання щодо белігеративних земель (від лат. *beligero* – вести війну) з визначенням нормативно-правових, організаційно економічних, екологічних та соціальних основ і технологічних заходів й матеріально-технічного та фінансового забезпечення ренатуралізації земель з метою забезпечення їх майбутнього використання, відтворення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля та внесенням відповідних доповнень до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів (Ф. Кіпчач).
- Досліджено проблеми законодавчого врегулювання проблемних питань охорони атмосферного повітря та запобігання наслідкам змін клімату, зокрема, з урахуванням вимог ЄС до України як держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу (Ю. Башинська).
- Здійснено аналіз законодавчих й нормативно-правових документів у галузі охорони водних ресурсів. Вказано на недостатнє врахування у вітчизняному законодавстві вимог, що

випливають з Водної Рамкової Директиви ЄС; необхідність підготовки до імплементації Директиви ЄС про міські стічні води та розроблення програм та проєктів щодо її практичного втілення, насамперед, регіональних та Національної програми очищення міських стічних вод (І. Куліш, П. Жук).

- Здійснено аналіз запровадження в Україні екологічного оподаткування та рівня реалізації його фіскальних і запобігаючих негативному впливу на довкілля функцій. Вказано на причини низького екологічно-мотиваційного та фіскального рівня екологічного оподаткування в Україні. Запропоновано шляхи підвищення дієвості цього економічного інструменту досягнення екологічних цілей через екологічну трансформацію вітчизняної системи оподаткування з досягненням частки екологічного податку у загальній сумі податкових надходжень, яка була б порівняльною з досягнутою у державах-членах ЄС. Вказано на необхідність внутрішніх законодавчих ініціатив щодо запровадження європейської системи торгівлі викидами, зокрема у контексті переходу ЄС до механізму регулювання викидів вуглецю на кордоні СВМ (Carbon Border Adjustment Mechanism) (П. Жук).

За результатами виконання досліджень у звітному році опубліковано: 13 статей (у тому числі: 2 – в наукових періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus/Web of Science; 2 – у закордонних періодичних виданнях), 10 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

У рамках виконання НДР підготовлено та направлено органам влади 3 наукові розробки (з них 2 – до центральних органів влади), впроваджено 2 розробки на рівні центральних органів влади.

Рівень досліджень відповідає міжнародним стандартам високого рівня та не має аналогів в Україні.

Наукова значимість дослідження полягає у поглибленні трактування поняття, візії та завдань регіональної екологічної політики, її взаємозв'язку з державною та місцевою (локальною) екологічною політикою.

Практична значимість дослідження пов'язана з обґрунтуванням шляхів удосконалення законодавчого забезпечення процесів формування та реалізації регіональної екологічної політики.

Код бюджетної програми, за якою здійснювалось фінансування досліджень – КПКВК 6541030 (прикладні дослідження і розробки).

ДОГОВІРНА ТЕМАТИКА

1. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВЗДОВЖ КОРДОНУ ЄС З УКРАЇНОЮ.

Вид тематики: тематика, що виконувалась за рахунок грантів міжнародних та закордонних організацій (проекти Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants 2022)). Номер проекту: № 22220189. № державної реєстрації: 0122U202054.

Керівник проекту: д.е.н., с.н.с. Х. Притула.

Виконавці проекту: к.е.н. Я. Калат, к.с.н. А. Максименко.

Термін виконання: 1.10.2022 – 31.03.2024.

Партнери проекту: Університет – Вища школа бізнесу (WSB University, Poland), Інститут географії Словацької академії наук (Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia), Університет Дебрецена (University of Debrecen, Hungary), та Університет Орадя (University of Oradea, Romania).

Основні результати проекту у звітному році:

- Розроблено рекомендації для національних та регіональних органів влади України щодо розвитку мультимодальних терміналів з урахуванням досвіду імплементації Європейського зеленого курсу країнами V4 та Румунією. Зокрема, проаналізовано інституційні рамки реалізації Європейського зеленого курсу, досвід Польщі у впровадженні «зеленого» транспорту, виклики та перспективи розвитку мультимодальних перевезень у Словаччині, державну підтримку розвитку «зелених» вантажних перевезень в Угорщині, а також кращі практики та програми державної підтримки розвитку «зеленої» транспортної інфраструктури Румунії (Х. Притула, Я. Калат, А. Максименко).
- Досліджено ефективність функціонування транспортно-логістичної інфраструктури на ділянці кордону Україна-ЄС. На основі таксономічного підходу проаналізовано економічні, безпекові, геополітичні, логістичні, транспортні, правові та політичні чинники, що визначають обсяги, структуру та маршрути вантажних перевезень. Висвітлено ключові тенденції цих чинників та їхній вплив на формування вантажопотоків. Проведений статистичний аналіз вантажопотоків на ділянках кордону та в пунктах пропуску дозволив виявити «вузькі місця» у функціонуванні транспортно-логістичної інфраструктури та окреслити шляхи їх усунення (Х. Притула, Я. Калат, А. Максименко).

За звітний період в рамках виконання роботи опубліковано: статтю у науковому фаховому виданні, що входить до наукометричної бази Scopus та фінальний звіт про результати виконання проекту.

За результатами досліджень у звітному році підготовлено та впроваджено 1 розробку.

Рівень роботи відповідає міжнародним стандартам високого рівня.

Наукова значимість дослідження визначається спрямованістю на вирішення таких важливих завдань, як оцінка перспектив нарощення пропускної спроможності прикордонної інфраструктури для вантажних перевезень між Україною та країнами-членами ЄС на засадах інтероперабельності та сталого розвитку транспортних систем.

Практична значимість дослідження полягає в удосконаленні інституційно-правового забезпечення розвитку мультимодальних перевезень та розробці пропозицій щодо вдосконалення організаційно-інституційного забезпечення розвитку мультимодального транспорту в Україні.

III. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНТЕРЕСАХ ТА НА ЗАМОВЛЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У 2024 році науковцями Інституту підготовлено низку науково-експертних документів та матеріалів, пропозицій та рекомендацій в інтересах та на замовлення органів державної влади різних рівнів. Серед них:

Пропозиції до проєкту Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Внесено пропозиції щодо доповнення завдань проєкту Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, зокрема: за напрямками: «Стимулювання розвитку територій», «Захист та відновлення навколишнього природного середовища» (Стратегічна ціль «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах»); напрямками «Інструменти планування та підзвітності у регіональній політиці», «Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики», «Соціальні послуги та формування інклюзивного суспільства», «Культурні послуги та формування національної ідентичності», «Ветерани війни та військовослужбовці, що проживають в громадах», «Культурні послуги та формування національної ідентичності», «Інтеграція внутрішньо переміщених осіб», «Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу» (Стратегічна ціль «Розбудова ефективного багаторівневого врядування»); напрямками «Розвиток співробітництва на регіональному рівні», «Транспортна інфраструктура» (Стратегічна ціль «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів»).

Направлено: Відділення економіки НАН України (лист № 1/424 від 19.11.2024) на виконання доручення Міністерства розвитку громад і територій України.

Пропозиції щодо інституціоналізації сфери туризму та рекреації як одного з видів економічної діяльності.

В науковій записці обґрунтовано необхідність інституціоналізації туризму та рекреації як виду економічної діяльності. Наведено пропозиції щодо виділення у Класифікаторі видів економічної

діяльності окремої секції – «туристично-рекреаційна діяльність» з формулюванням відповідних змін до діючого класифікатора.

Впроваджено Державне агентство розвитку туризму в Україні (лист № 594/4.2-24 від 19.04.2024); Державна служба статистики України (лист № 18.4-07/12-24 від 06.05.2024).

Рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України.

Наведено результати оцінки конкурентоспроможності туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька області). Вказано на зміни конкурентних позицій областей регіону у ході російсько-української війни. Висвітлено пропозиції щодо підтримання конкурентоспроможності сфери туризму та рекреації регіону в умовах війни та її підвищення в повоєнний період.

Впроваджено Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (лист № 04-14/10-2024/106721 від 15.05.2024); Львівська обласна військова адміністрація (лист № 5/6-4577/0/2-24/8-26.2 від 19.04.2024).

Аналітичні матеріали за результатами V Міжнародної науково-практичної конференції «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ».

Проведено аналіз змін моделі просторового розвитку країни під впливом нових викликів пов'язаних з війною рф та виявлено основні тенденції та проблеми. Запропоновано низку рекомендацій спрямованих на вдосконалення моделі просторового розвитку регіонів з врахуванням сучасних викликів та євроінтеграційних прагнень України, ризиків та можливостей повоєнного відновлення країни.

Впроваджено: Офіс Президента України (Сертифікат 3 FAAS 288358 EC003040000004A25 3A0084E B D900 від 18.11.2024 р).

Науково-аналітична записка «Проблемні аспекти встановлення меж територіальних громад та адміністративно-територіальних одиниць в умовах децентралізації».

Розроблено законопроектні пропозиції щодо встановлення дійсних меж адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, їх фіксації як документальної основи для: розроблення у форматі електронних документів комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади; узгодженості

та забезпечення дієвості інструментів регіонального розвитку, їх просторово-територіальної, соціально-економічної, екологічної, культурної локалізації.

Направлено: Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 1/414 від 12.11.2024 р.).

Пропозиції та зауваження до проєкту Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року.

Подано пропозиції та зауваження до мети, основних положень, стратегічних і операційних цілей та завдань Стратегії. Наголошено на надмірній кількості й розпорошеності завдань Стратегії. Рекомендовано оцінити пріоритетність поставлених завдань та відмовитися від багатьох з них, насамперед таких, що не матимуть прямого чи опосередкованого впливу на зростання народжуваності, або є складовими державної політики в інших сферах. Подано зауваження стосовно узгодженості окремих положень Стратегії.

Направлено: Міністерство соціальної політики України (лист 1/214 від 27.05. 2024 р.).

Пропозиції щодо вдосконалення адміністрування плати за землю.

Запропоновано заходи підвищення адміністрування податку на землю., зокрема оновлення та синхронізації бази даних ДПС з публічною кадастровою картою України, оновлення реєстру адрес для вирішення проблеми з врученням податкових повідомлень-рішень; внесення змін щодо платників єдиного податку, внесення даних щодо меж територіальних громад до Державного земельного кадастру.

Направлено: Львівська обласна державна адміністрація (лист 8/444 від 02.12.2024).

Пропозиції з розробки «Стратегії сталого розвитку громад і територій субрегіону етнічної Бойківщини на період до 2030 року».

Запропоновано перелік пропозицій щодо об'єднання зусиль, ресурсів громад для сталого розвитку етнокультурного регіону (субрегіону) Бойківщини для збереження, розвитку і використання факторного потенціалу їх продуктивної спроможності.

Корисними для передпроектної роботи є пропозиції щодо створення інтегрованих туристичних маршрутів із використанням об'єктів культурно-історичної спадщини громад, а також проєктних рішень, запропонованих громадам-партнерам для участі в конкурсі

серед муніципалітетів у рамках міжнародної ініціативи Open Government Partnership (OGP) Local.

Впроваджено: Агенція регіонального економічного розвитку Бойківщини України (лист № 08/01-24 від 24.01.2024).

Науково-аналітичні матеріали «Щодо соціально-економічного стану громад вугільного мікрорегіону Львівської області».

У 2023 році Львівською обласною військовою адміністрацією на виконання розпорядження від 16.06.2023 № 456/0/5-23ВА та за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) розпочато роботу з розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року (далі – План дій). Надіслані матеріали містять дослідження усіх складових суспільного розвитку вугільного мікрорегіону Львівської області, до складу якого входять сім територіальних громад (демографічні, економічні, фінансові, екологічні інфраструктурні характеристики і тренди розвитку). Надані рекомендації використані при визначенні цілей розвитку та переліку проєктів до Плану дій.

Впроваджено: Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (лист № 11-2852/0/2-24 від 14.10.2024 від 10.10.2024 р.).

Науково-аналітичні матеріали «Щодо соціально-економічного стану громад Волинського вугільного мікрорегіону Волинської області».

Проведення соціально-економічного аналізу розвитку Волинського вугільного мікрорегіону на шляху до справедливої трансформації потребувала охоплення усіх складових суспільного розвитку вугільного мікрорегіону, оскільки очевидною є потреба «вписати» процеси справедливої трансформації в соціально-економічне, інституційне, просторове, екологічне середовище мікрорегіону та виявити потенційні точки дотику та ризики її імплементації. Для цього було здійснено дослідження демографічних, господарських, соціальних, інфраструктурних характеристик і трендів розвитку мікрорегіону, враховано стратегічне бачення та пріоритети розвитку усіх громад мікрорегіону, а також Волинської області загалом.

Направлено: Департаменту економічного розвитку, зовнішніх зносин та з питань туризму і курортів Волинської обласної державної адміністрації (лист № 1/366 від 10.10.2024 р.).

та ін.

IV. ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ У НАРОДНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

За результатами досліджень в 2023 р. підготовлено та надіслано в органи влади, установи та організації 40 розробок (наукових доповідей, доповідних та наукових записок, аналітичних та експертних матеріалів тощо), з них впроваджено 35 розробок.

Приклади впроваджених розробок:

Аналітичні матеріали «Дорожня карта реалізації державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повосної відбудови України».

Автори: д.е.н., проф. Т. Васильців; д.е.н., проф. М. Мельник; д.е.н., ст.д. О. Левицька; к.е.н. І. Бараняк; к.е.н. І. Лещух.

Направлено: Міністерство соціальної політики України, Міністерство розвитку громад та територій України (лист 6/349 від 01.10.2024 р.).

Обґрунтовано елементи стратегії державної молодіжної і соціальної політики, регулювання міграції молоді задля збереження людського потенціалу України; визначено механізми та інструменти реалізації проактивної державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повосної відбудови України. Аналітичні матеріали використано в роботі Міністерства розвитку громад та територій України, а також Міністерства соціальної політики України.

Визначено новітні виклики втрат української молоді в умовах війни. Обґрунтовано елементи стратегії державної молодіжної і соціальної політики, регулювання міграції молоді задля збереження людського потенціалу України. Визначено механізми та інструменти реалізації проактивної державної політики збереження людського потенціалу (аспект молоді) для повосної відбудови України.

Впроваджено: Міністерство соціальної політики України (лист 24059/0/2-24/51 від 18.10.2024 р.); Міністерство розвитку громад та територій України (лист 18662/35/10-24 від 09.10.2024 р.).

Науково-аналітична записка «Виклики та перспективи розвитку аграрного експорту України в умовах війни і повосного відновлення».

Автори: д.е.н., проф. С. Іщук; д.е.н., ст.д. Л. Созанський.

Направлено: Міністерство економіки України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Комітет Верховної Ради України з

питань аграрної та земельної політики, обласні військові адміністрації (листи № 09/379 від 24.10.2024 р.).

Проведено оцінку динаміки і структури українського аграрного експорту за період повномасштабної війни. Емпірично доведено вплив кон'юнктурних чинників на вартість основних експортних позицій України (соняшникової олії, кукурудзи і пшениці). Верифіковано основних партнерів і конкурентів України на світовому ринку аграрної продукції. Діагностовано трансформацію експортної спеціалізації регіонів України. Обґрунтовано перспективи розвитку українського аграрного експорту за умови диверсифікації його географічної і товарної структури.

Впроваджено: Міністерство економіки України (лист № 4311-06/85336-07 від 29.11.2024); Харківська обласна військова адміністрація (ОВА) (лист № 08-30/09/2230 від 31.10.2024); Кіровоградська ОВА (лист № 01-32/723/0.6 від 05.11.2024); Сумська ОВА (лист № 01-22/14539 від 06.11.2024); Львівська ОВА (лист № 17-586/0/2/24 від 07.11.2024); Івано-Франківська ОВА (лист № 423/04.2-12/021 від 15.11.2024); Полтавська ОВА (лист № 01-54/2081 від 18.11.2024); Черкаська ОВА (лист № 02/09-03-35/12523/01/01-34/31623 від 19.11.2024); Тернопільська ОВА (лист № 02-12187/12 від 20.11.2024); Чернівецька ОВА (лист № 02-06/387 від 20.11.2024); Херсонська ОВА (лист № 01-01-58-12473/0/24/26 від 21.11.2024); Миколаївська ОВА (лист № 1583/0/06.2-12/24 від 25.11.2024).

Науково-аналітична записка «Системний аналіз нормативно-правової бази регіональної екологічної політики та напрями її удосконалення»

Автори: д.е.н., проф. В. Кравців; к.е.н., с.н.с. П. Жук; д.е.н.; с.н.с. І. Колодійчук; к.г.н., доц. Ф. Кіпчач; к.н.держ.упр., с.н.с. І. Куліш, к.е.н. Ю. Башинська.

Направлено: Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (лист № 7/448 від 03.12.2024); Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист № 7/447 від 03.12.2024); Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 7/449 від 03.12.2024); Державне агентство водних ресурсів України (лист № 7/446 від 03.12.2024); Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (лист № 7/450 від 03.12.2024); Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України (лист № 7/451 від 03.12.2024);.

В науково-аналітичній записці висвітлено результати аналізу законодавчих й нормативно-правових документів, що визначають відносини у сфері державної та регіональної екологічної політики. Вказано на проблеми екологічної безпеки, шляхи їх вирішення в рамках регіональної екологічної політики та потреби відповідного удосконалення й розширення вітчизняної нормативно-правової бази.

Впроваджено: Міністерство розвитку громад та територій (лист № 23411/35/10-24 від 12.12.2024).

До центральних державних органів країни у звітному році скеровано 26 розробок, з них впроваджено 16 розробок. Серед них:

Науково-аналітична доповідь «Конкурентоспроможність регіональних ринків праці: методологія аналізування та моделювання впливу на соціально-економічний розвиток».

Автори: д.е.н., проф. Т. Васильців, д.е.н., ст.д. О. Левицька

Направлено: комітети Верховної Ради України з питань: молоді і спорту; освіти, науки та інновацій; гуманітарної та інформаційної політики; соціальної політики та захисту прав ветеранів; Міністерство розвитку громад та територій України; Міністерство соціальної політики України; Міністерство економіки України; Державна міграційна служба України; головні управління Державної міграційної служби України у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській та Чернівецькій областях (лист № 1/384 від 26.09.2024 р.).

У науково-аналітичній доповіді представлено авторську методологію комплексного оцінювання конкурентоспроможності ринку праці регіону. На основі аналізу статистичних даних здійснено композиційне оцінювання конкурентоспроможності регіональних ринків праці України. Проведено аналіз каузальності структурно-темпоральних зв'язків: ринок праці – міграційна активність населення. На прикладі Карпатського регіону України здійснено моделювання: а) взаємозв'язку конкурентоспроможності регіональних ринків праці та міграційної активності населення; б) залежності соціально-економічного розвитку від конкурентоспроможності ринку праці регіону. Визначено імперативи політики посилення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в умовах війни.

Впроваджено: Міністерство економіки України (лист № 4802-09/72979-07 від 08.10.2024 р.); Міністерство розвитку громад та територій України (лист № 18430/35/10-24 від 07.10.2024 р.); Управління Державної міграційної служби України в Івано-

Франківській області (лист № 2601/11-5717/2601/1.1-24 від 07.11.2024 р.).

Аналітична записка «Напрями узгодження документів стратегічного та просторового планування розвитку територіальних громад».

Автор: к.е.н., доц. А. Дуб.

Направлено: Департамент стратегічного планування та регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України (лист № 1/405 від 05.11.2024 р.)

Охарактеризовано і критично оцінено прогалини в системах стратегічного та просторового планування в Україні. Зокрема особливу увагу приділено вертикальному та горизонтальному узгодженню двох ключових документів, які повинні розробити органи місцевого самоврядування територіальних громад, – стратегії розвитку територіальної громади (документ стратегічного планування) та комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади (документ просторового планування). За результатами проведеного дослідження, запропоновано зміни до законодавства, пов'язані із вертикальним та горизонтальним узгодженням документів стратегічного та просторового планування задля збереження цілісної державної регіональної політики в Україні з одночасним відкриттям можливостей для органів місцевого самоврядування для формування дієвих, а не формальних документів стратегічного та просторового розвитку територіальних громад

Впроваджено: Департамент стратегічного планування та регіональної політики Міністерства розвитку громад та територій України (Сертифікат 3FAA9288358 EC003040000004A253A0084EBD900 від 08.10.2024 р.)

Аналітична записка «Інвестиційно-інноваційна безпека регіонів України: методичний підхід та результати оцінювання»

Автори: д.е.н., с.н.с. Х. Притула; к.е.н. Я. Калат; д.е.н., проф. Г. Лещук, Г. Горин, Є. Захарчук, Н. Бубняк.

Направлена: комітети Верховної Ради України з питань: економічного розвитку; інтеграції України до Європейського Союзу; організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування; Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство закордонних справ України, Міністерство розвитку громад та територій, Міністерство інфраструктури України,

регіональні органи влади та органи місцевого самоврядування (лист № 5-1/460 від 6.12.2024 р.).

У записці запропоновано методичний підхід до оцінки інвестиційно-інноваційної безпеки регіонів України, що спирається на комплексному аналізі ключових кількісних та якісних показників, які характеризують потенціал ресурсів та ефективність їх використання в економіці регіонів. Цей підхід спрямований на активізацію інвестиційної діяльності та забезпечення її результативності з урахуванням сучасних ризиків та загроз для економіки країни та її регіонів.

Впровадження: Департамент міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (лист 23865/13/10-24 від 18.12.2024).

Науково-аналітична доповідь «Вимушена міграція населення України: тенденції, соціально-демографічні характеристики та методи регулювання».

Автори: к.е.н. І. Бараняк, пров. інж. А. Янович.

Направлено: Офіс Президента України, Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство молоді та спорту України, Міністерство соціальної політики України, Міністерство економіки України, Державна міграційна служба України, Департамент гуманітарної та соціальної політики Кабінету Міністрів України, Львівська обласна військова адміністрація (лист № 6/437 від 28.11.2024 р.).

У науково-аналітичній доповіді сформовано соціально-демографічний профіль вимушеної міграції з України. Ідентифіковано тенденції та чинники посилення втрат людського потенціалу у результаті вимушеної зовнішньої міграції населення України. Обґрунтовано шляхи нівелювання втрат людського потенціалу, зокрема створення умов для відновлення соціально-демографічної стійкості країни через стимулювання природного відтворення, інтеграцію та асиміляцію внутрішньо переміщених осіб, реєміграцію населення за кордону, лібералізацію міграційного законодавства відповідно до потреб економіки.

Впровадження: Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (лист 04-14/15-2024/284210 від 17.12.2024); Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту (лист № 04-21/12-2024/284696 від 17.12.2024 р.).

V. КООРДИНАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗВ'ЯЗКИ З ОСВІТОЮ

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» є провідною науковою установою в системі НАН України з проблем регіональної політики та транскордонного співробітництва. При виконанні досліджень з даної проблематики Інститут здійснював координацію своєї роботи з Відділенням економіки НАН України та установами Відділення, зокрема, щодо актуалізації тематики досліджень до умов сьогодення, апробації результатів досліджень, організації спільних науково-комунікаційних заходів тощо.

В процесі виконання досліджень та впровадження їх результатів, організації конференцій та круглих столів Інститут співпрацював із органами центральної, регіональної та місцевої влади, закладами вищої освіти, громадськими організаціями. Розробки Інституту з широкого спектру проблем регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів України висвітлені у наукових доповідях, доповідних записках, аналітичних та експертних матеріалах, рекомендаціях, надсилалися, зокрема, до: *Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та відомств, профільних комітетів Верховної Ради України, обласних військових адміністрацій, обласних та районних рад, органів місцевого самоврядування, громадських та підприємницьких асоціацій та ін.*, більшість яких були використані ними у своїй роботі.

Так, в рамках цієї діяльності, з проблематики регіональної політики та соціально-економічного розвитку регіонів Інститутом було підготовлено та надіслано до центральних органів влади низку науково-аналітичних матеріалів, зокрема, наукові доповіді «Імітаційне моделювання впливу міграційних втрат української молоді на потенціал соціально-економічного відтворення: ідентифікація точок біфуркації та Big Data екосистеми», «Конкурентоспроможність регіональних ринків праці: методологія аналізування та моделювання впливу на соціально-економічний розвиток», «Вимушена міграція населення України: тенденції, соціально-демографічні характеристики та методи регулювання»; науково-аналітичні записки «Економіка сільського господарства регіонів України в умовах війни: тенденції та перспективи розвитку», «Виклики та перспективи розвитку аграрного експорту України в умовах війни і повоєнного відновлення», «Системний аналіз нормативно-правової бази регіональної екологічної

політики та напрями її удосконалення» та ін. Науковці Інституту співпрацювали із Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України щодо актуалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, з Міністерством фінансів України – щодо узгодження системи фінансового вирівнювання розвитку територій.

За тематикою досліджень проблем *транскордонного співробітництва* Інститутом зокрема підготовлено та скеровано відповідним органам влади науково-аналітичні записки «Розвиток мультимодальних перевезень в контексті досягнення цілей Європейського зеленого курсу: досвід країн V4 та Румунії, можливості для України», «Інвестиційно-інноваційна безпека регіонів України: методичний підхід та результати оцінювання» та ін.

Провідні науковці Інституту входили до складу експертних груп та дорадчих органів при центральних органах влади, вітчизняних та міжнародних організаціях, зокрема:

- науковці Інституту увійшли до складу робочих (переговорних) груп щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу, зокрема д.е.н., проф. І. Сторонянська – робочої (переговорної) групи з питань регіональної політики та координації структурних інструментів; д.е.н., проф. С. Давимука – робочої групи з питань освіти та культури;
- д.е.н., проф. І. Сторонянська – член експертної групи з розроблення Плану заходів на 2024-2027 роки з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки;
- д.е.н., проф. І. Сторонянська; д.е.н., проф. С. Іщук входять до складу секції за напрямом «Економіка» Наукової ради Міністерства освіти і науки України;
- д.е.н., проф. І. Сторонянська – заступник голови експертної групи ЕГ-02 з оцінювання ефективності діяльності наукових установ за напрямом «Суспільні науки» при Міністерстві освіти і науки України;
- д.е.н., проф. Г. Возняк – член моніторингового комітету програми Європейського Союзу Interreg NEXT «Угорщина — Словаччина — Румунія — Україна 2021-2027»; «Польща — Україна 2021-2027»; «Румунія — Україна 2021-2027»;

- д.е.н., проф. Г. Возняк – експерт Міністерства освіти і науки України з проведення експертизи у сфері наукової та науково-технічної діяльності
- д.е.н., с.н.с. І. Тимечко – національний консультант від Ради Європи в Україні.

Співробітники Інституту брали активну участь в науково-комунікаційних заходах, які проводились Національним інститутом стратегічних досліджень, зокрема, у експертній дискусії «Економічна безпека України в умовах довготривалої війни» (м. Київ, 14.06.2024) та Міжнародній науковій конференції «Другі гальчинські читання» (м. Київ, 31.10.2024).

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» є провідною науковою установою економічного профілю у Західному регіоні України. Директор Інституту, д.е.н., проф. Кравців В. С. є головою секції економіки Західного наукового центру НАН України і МОН України.

Провідні науковці Інституту входять до складу координаційних комісій, громадських та дорадчих рад, робочих та експертно-аналітичних груп при органах регіональної влади та місцевого самоврядування, зокрема:

- д.е.н., проф. В. Кравців – член регіональної комісії з оцінки та проведення попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку;
- д.е.н., проф. С. Давимука – голова Експертної ради при Департаменті освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації;
- д.е.н., проф. І. Сторонянська – член громадської ради з освіти і науки при голові Львівської обласної державної адміністрації; член керівних комітетів з актуалізації Стратегій розвитку Львівської та Тернопільської областей на період 2021-2027 рр.; член керівного комітету з розроблення Плану справедливої трансформації Львівського вугільного мікрорегіону;
- д.е.н., с.н.с. Г. Возняк – член конкурсної комісії з відбору лауреатів премії для працівників наукових установ і закладів вищої освіти Львівської області.
- к.е.н., с.н.с. П. Жук – член громадської експертно-аналітичної групи з розвитку паливно-енергетичного комплексу Львівської області при Західному науковому центрі НАН та МОН України.

Інститут співпрацював із:

- Департаментом економічної політики Львівської обласної військової адміністрації щодо оновлення Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 рр. та Плану заходів з її реалізації на 2024-2025 роки, розроблення Плану справедливої трансформації Львівського вугільного мікрорегіону;
- Тернопільською обласною військовою адміністрацією – з питань розробки Стратегії розвитку Тернопільської територіальної громади до 2027 року та плану заходів з її реалізації;
- Львівською обласною військовою адміністрацією – з питань з вдосконалення адміністрування місцевих податків і зборів;
- Агенцією регіонального економічного розвитку Бойківщини – з розробки «Стратегії сталого розвитку громад і територій субрегіону етнічної Бойківщини на період до 2030 року»;
- територіальними громадами Волинської області – Нововолинською, Поромівською, Литовезькою з питань розроблення Плану справедливої трансформації Волинського вугільного мікрорегіону.

У 2024 році співробітники Інституту в якості експертів взяли участь у виконанні ряду проєктів регіонального та місцевого розвитку, які виконувалися за підтримки міжнародних фондів, зокрема, проєктів:

- Комплексне дослідження потреб у даних на місцевому рівні та розробка концепції муніципальної статистики й відповідного законопроєкту», що реалізується через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА» (д.е.н. М. Мельник, к.е.н. І. Залуцький).
- «Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільних мікрорегіонів Львівської та Волинської областей на період до 2030 року» за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) (д.е.н. І. Сторонянська; к.е.н. Х. Патицька, к.е.н. А. Дуб, к.е.н. Л. Беновська).

Співробітництво із закладами вищої освіти та установами МОН України

Інститут входить до складу науково-навчального комплексу «Економосвіта», учасниками якого, крім Інституту, є 5 закладів вищої освіти МОН України (Інститут економіки та менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Західноукраїнський національний університет, Львівський торговельно-економічний університет, Луцький національний

технічний університет, Волинський національний університет ім. Лесі Українки), а також ГО «Інститут транскордонного співробітництва та європейської інтеграції» та Державна академія прикладних наук в Ярославі (Польща).

Окрім установ ННК «Економосвіта», у звітному році Інститут також активно співпрацював із іншими ЗВО, зокрема з Львівським національним університетом ім. І. Франка, Прикарпатським національним університетом ім. В. Стефаника, Львівським інститутом Міжрегіональної академії управління персоналом, Мукачівським державним університетом, Львівським національним університетом ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького та ін.

До результатів співпраці Інституту із закладами вищої освіти у звітному році слід віднести:

- залучення 6 штатних працівників Інституту до навчального процесу та 3 – до головування в Державних екзаменаційних комісіях у ЗВО, а також 11 науковців – освітян до виконання науково-дослідних робіт в Інституті;
- співпраця Інституту з ЗВО у питаннях забезпечення розвитку освітньо-наукових програм (051 Економіка та 072 Фінанси, банківська справа та страхування) підготовки доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем вищої освіти (Львівський торговельно-економічний університет, Волинський національний університет ім. Л. Українки, Львівський національний університет ім. І. Франка);
- підвищення кваліфікації 12 науково-педагогічних працівників ЗВО в Інституті та 12 працівників Інституту – у вітчизняних закладах вищої освіти;
- спільне проведення міжнародних науково-практичних конференцій, міжнародного круглого столу, науково- комунікаційних заходів (семінарів, круглих столів) для молодих вчених.

У звітному році при Інституті діяла філія кафедри менеджменту організацій Львівського інституту Міжрегіональної академії управління персоналом (згідно угоди від 28.05.2019 р.). У рамках роботи філії кафедри здійснювалося підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри з питань організації та проведення наукових досліджень, підготовка спільних публікацій тощо. Організовано та проведено спільну Міжнародну науково-практичну конференцію «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум» (м. Львів, 4.01.2024 р.).

VI. КОНФЕРЕНЦІЇ, СЕМІНАРИ, КРУГЛІ СТОЛИ

У 2024 році Інститутом проведені такі конференції, семінари, круглі столи, в яких він виступив як організатор або співорганізатор:

Назва	Співорганізатори	Дата проведення	Місце проведення	Загальна проблематика; Найбільш вагомі результати заходу
1	2	3	4	6
Міжнародна науково-практична конференція «Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум»/ «Social transformations and security: person, state, society»	Львівський інститут Між-регіональної академії управління персоналом	4.01. 2024	м. Львів, Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом	Тематика конференції: • Суспільні трансформації і проблеми соціалізації особистості. • Психологічні особливості управління освітніми процесами в суспільстві знань. • Історичний та політичний контексти суспільних трансформацій • Цифрова економіка. • Безпека бізнесу та ризик-менеджмент в умовах суспільних викликів і трансформацій. • Управління фінансовими системами на мікро-, мезо- і макрорівнях. • Соціальна економіка, аналітика та управління людськими ресурсами в умовах суспільних викликів і трансформацій. • Міграція в Україні і світі: Соціокультурні та економічні наслідки. Опубліковано збірник матеріалів конференції
Круглий стіл «Економіко-правові проблеми розвитку внутрішнього ринку України в умовах інтеграційних процесів»	Львівський торговельно-економічний університет	22.03. 2024	м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет	В рамках круглого столу, організованого Науковим товариством молодих вчених університету спільно із Радою молодих вчених ІРД НАН України, заслухано та обговорено доповіді молодих вчених з проблем розвитку внутрішнього ринку України в сучасних умовах

1	2	3	4	6
VIII Міжнародна наукова конференція «Перспективи розвитку підприємництва з глобальної позиції/ Prospects for the Development of Entrepreneurship from a Global Perspective»	Лодзький університет (Польща), Егейський університет (Туреччина) Львівський національний університет ім. І. Франка, ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка»	17.04. 2024	в режимі он-лайн на платформі Teams	В рамках конференції проведено 8 пленарних секцій: • підприємництво в контексті вимог сталого розвитку; • підприємництво – знання, культура, суспільство; • виклики для підприємницького середовища; • менеджери підприємств в сучасних організаціях; • методи та технології розвитку підприємництва; • підприємництво в умовах кризи та невизначеності; • підприємницька активність в умовах кризи; виклики сучасного бізнесу
Науково-методичний семінар «Економетричний інструментарій у наукових дослідженнях» (для молодих вчених і здобувачів третього рівня вищої освіти)	Львівський торговельно-економічний університет (Товариство молодих вчених ЛТЕУ)	17.04. 2024	м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет	Спікер методичного семінару, д.е.н. О. Мульська, представила підходи до оцінювання причинно-наслідкового зв'язку між змінними, встановлення міри еластичності між досліджуваними детермінантами, здійснила їх демонстрацію за допомогою використання сучасного програмного забезпечення Eviews
XIII Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні: наука-бізнес-самоврядування»/ «Sustainable development in management and finance: science-business-self-governance»	Факультет менеджменту Ченстоховської політехніки (Польща); Інститут фінансів та обліку Університету WSB Merito в Познані (Польща)	20.06. 2024	в режимі он-лайн на платформі Teams	Тематика конференції: • Сталий розвиток регіонів. • Інновації для сталого розвитку. • Управління і знання для сталого розвитку. Матеріали доповідей у формі статей опубліковані у виданнях установ-партнерів

1	2	3	4	6
Міжнародна конференція «Територіальна та міжорганізаційна співпраця 2024»	Асоціація регіонального розвитку та співробітництва (Цешин, Польща); Центрально-європейська служба транскордонних ініціатив, (Будапешт, Угорщина); Євро-Інститут, (Кельн, ФРН); Наукове Товариство Організації та Менеджменту, Відділення в Домброві-Гурничій (Польща) та ін.	9-11.10. 2024	WSB Університет у Домброві Гурничій (Польща)	Тематика конференції: • Стале та стійке управління на прикордонних територіях назустріч майбутнім викликам; • Управління територіальним співробітництвом на прикордонних територіях; • Кризові тенденції перерозподілу кордонів – вплив пандемії, військових конфліктів • та міграційних потоків; • Сучасні проблеми в організаціях – багатовимірний підхід; • На шляху до сталого співробітництва в різних моделях
Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»	Львівський торговельно-економічний університет; Львівський національний університет ім. І. Франка та ін.	17.10. 2024	м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет, в гібридному форматі	Тематика конференції: • Економіка України в умовах воєнного стану: пріоритети відновлення та подальшої модернізації. • Грошово-кредитна та валютна політика України: проблеми і перспективи удосконалення. • Бюджетно-податкова політика та реформування фінансової системи. • Перспективи розвитку банківської системи України. • Напрями та інструменти забезпечення інвестиційної привабливості регіонів України. • Мікрорівневі аспекти модернізації фінансово-економічного стану. • Осучаснення інструментів обліку, аналізу та аудиту

1	2	3	4	6
Урочисте засідання Вченої ради з нагоди 60-річчя Інституту		17.10. 2024	м. Львів,, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долинського НАН України», в (гібридному форматі)	- Заслухано доповідь директора Інституту про найважливіші досягнення установи за період її діяльності. - Вручено відзнаки та грамоти Президії НАН України, Західного наукового центру НАН України та МОН України регіональних та місцевих органів влади працівникам Інституту. - 3 привітаннями за нагоди 60-річчя Інституту виступили представники органів влади та установ партнерів, у т.ч. з-за кордону
V Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»/ «Territorial development and regional policy: Current state and directions for further reforms»	Львівська обласна військова адміністрація, Західний науковий центр НАН України та МОН України, Інститут розвитку села і сільського господарства Польської академії наук (м. Варшава), Державна академія прикладних наук (м. Ярослав, Польща), Вища економічна школа (м. Білосток, Польща), Університет WSB Merito в Познані (Польща)	18.10. 2024	м. Львів,, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долинського НАН України», в (гібридному форматі)	В рамках конференції було проведено два тематичні пленарні засідання: ▪ Державна регіональна політика в Україні: актуальні пріоритети повоєнного періоду. ▪ Трансформація просторового розвитку економіки України: регіональний вимір. За результатами роботи конференції підготовлені рекомендації, які будуть скеровані органам влади різних рівнів

1	2	3	4	6
Круглий стіл з нагоди Всесвітнього дня економіста “Внесок українських вчених-економістів в скарбницю світової економічної науки”	Рада молодих вчених ІРД НАНУ спільно з товариством молодих вчених ЛТЕУ	21.10. 2024	м. Львів, Львівський торговельно-економічний університет	Учасники круглого столу висвітлили наукові досягнення та обговорили наукову спадщину українських економістів Михайла Туган-Барановського, Євгена Слущкого, Івана Вернадського та Сергія Подолінського
Круглий стіл «Стратегічне планування розвитку територій українсько-польського прикордоння в контексті сучасних викликів»	Луцький національний технічний університет; Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні; Волинська та Львівська обласні військові адміністрації; Маршалковські управління Люблінського та Підкарпатського воєводств	14.11. 2024	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долинського НАН України», в гібридному форматі	Обговорено питання розроблення та узгодження стратегічних документів національного, субрегіонального та місцевого рівнів. Доповіді учасників круглого столу у формі статей будуть опубліковані у збірнику наукових праць, а також у спільній українсько-польській монографії, присвяченій питанням соціально-економічного розвитку територій українсько-польського прикордоння
Науково-практичний семінар "Креативна лабораторія: Дизайн-мислення у науці і навчанні»	Рада молодих вчених ІРД	3.12. 2024	м. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долинського НАН України»	Учасники семінару, ментором якого була к.е.н., доц. У. Іванюк, ознайомилися з методологією дизайн-мислення, реалізація якої дозволяє вирішувати організаційні та інші завдання у сфері освіти, науки

ВІІ. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Монографії:

1. **Міграційні втрати молоді та ресурсний потенціал повоєнної відбудови України: моделювання взаємовпливів та інструментарій посилення резильєнтності:** електрон. монографія / наук. ред. Т. Г. Васильців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2024. 350 с. (Ум.-друк. арк. – 22,10). ISBN 978-617-14-0297-3 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240003.pdf>.
2. **Просторовий розвиток економіки України: сучасні тренди трансформації та виклики європейської інтеграції:** електрон. монографія / наук. ред. В. С. Кравців, І. З. Сторонянська; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2024. 451 с. Серія «Проблеми регіонального розвитку». (Ум. друк. арк. – 36,15). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0268-3 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240004.pdf>.
3. **Соціальна вразливість населення Карпатського регіону України: пріоритети та інструментарій подолання викликів і загроз:** електрон. монографія / наук. ред. Т. Г. Васильців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2024. 218 с. (Ум. друк. арк. – 10,14). ISBN 978-617-14-0198-3 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240003.pdf>.
4. **Конкурентоспроможність туристично-рекреаційної сфери Карпатського регіону України: оцінка, перспективи:** електрон. монографія / наук. ред. В. С. Кравців; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2024. 245 с. (Ум. друк. арк. – 13,38). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0246-1 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240002.pdf>.
5. **Резильєнтність ендегенного розвитку регіонів в умовах глобальних викликів та шоків:** монографія / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор М. І. Мельник. Львів, 2024. 307 с. (Ум. друк. арк. – 25,7). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-966-02-4252-4 (серія). ISBN 978-617-14-0199-0 (електронне видання). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240001.pdf>.

Наукові та науково-аналітичні видання, наукові доповіді:

1. Васильців Т. Г., Левицька О. О. **Конкурентоспроможність регіональних ринків праці: методологія аналізування та моделювання впливу на соціально-економічний розвиток:** науково-аналітична доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2024. 79 с. (Ум. друк. арк. – 4,95). ISBN 978-61714-0267-6 (електронне видання). URL <http://ird.gov.ua/irdp/p20240031.pdf>.
2. **Продуктивна спроможність економіки регіонів: оцінювання потенціалу та чинники зростання:** наукове видання / [наук. ред. С. Л. Шульц]; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2023. 162 с. (Ум. друк. арк. – 12,24.). (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). ISBN 978-617-14-0200-3. <https://ird.gov.ua/irdp/p20230038.pdf>.
3. Васильців Т. Г., Мульська О. П., Мельник М. І., Лупак Р. Л., Ляш О. І., Флейчук М. І., Левицька О. О., Іванюк У. В., Бараняк І. Є., Лещух І. В. **Імітаційне моделювання впливу міграційних втрат української молоді на потенціал соціально-економічного відтворення: ідентифікація точок біфуркації та Big Data екосистейту:** електрон. науково-аналітична доповідь / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; Львів, 2024. 146 с. (Ум. друк. арк. – 8,84). URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20240032.pdf>.
4. Tkach S., Kohlbacher J. **Wohnungsmarket integration Ukrainischer gefluchteter: Eine vergleichende Analyse von Wien und Lwiw/** Institut für Stadt- und Regionalforschung, Österreichischen Akademie der Wissenschaften; ISR-Forschungsberichte, Heft 61. Wien, 2024, 150 s
Ткач С., Кольбахер Дж. **Інтеграція українських біженців на ринку житла: порівняльний аналіз Відня та Львова** / Інститут міських та регіональних досліджень Австрійської академії наук. Дослідницькі звіти, вип. 61. 2024, 144 с.
Друковане видання німецькою та українською мовами (Ум. друк. арк. -18,4, з них співробітнику Інституту належить 9,2). ISBN 978-3-7001-9720-1. DOI: 10.1553/ISR_FB06.1

Науково-популярне видання

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»: минуле, сучасне, майбутнє: ювілейне видання /ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2024. 153 с.

Інститут видає *щоквартальний науково-практичний журнал «Регіональна економіка»*, який *входить до Переліку наукових фахових видань України* категорії Б (накази МОН України №886 від 02.07.2020 р. та №1188 від 24.09.2020 р.). Журнал з 2012 року включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

У 2024 р. вийшло чотири номери журналу загальним обсягом 44,33 д.а.

Інститутом видається *збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»*. Входить до Переліку наукових фахових видань України категорії Б (накази МОН України №886 від 02.07.2020 р. та №1188 від 24.09.2020 р.). З 2014 року збірник включений до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus.

Протягом 2024 року надруковано 6 випусків збірника загальним обсягом 40,49 д.а.

У 2024 р. науковцями Інституту опубліковано 173 статті у фахових періодичних виданнях, у т.ч.:

- 21 статтю у періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science (9 – у вітчизняних, 12 – у закордонних);
- 152 статті у фахових періодичних виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз (142 – у вітчизняних, 10 – у закордонних виданнях);
- а також:
- 13 розділів/параграфів у колективних монографіях, у т.ч.: у 5 вітчизняних, 8 – закордонних (з них 3 індексовані у міжнародній наукометричній базі Scopus);
- 146 тез у матеріалах конференцій (у т.ч. 9 – у закордонних).

Загальний обсяг опублікованої наукової продукції Інституту за звітний рік становить 399,68. д.а., з них співробітникам Інституту належить 359,93 д.а.

VIII. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Протягом 2024 р. міжнародне наукове співробітництво Інституту здійснювалося як на основі прямих двосторонніх зв'язків, так і в рамках діючих угод про наукову співпрацю з такими закордонними установами:

- Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (м. Варшава);
- Інститутом географії та просторового за господарювання Польської академії наук (м. Варшава);
- Державною академією прикладних наук (м. Ярослав, Польща);
- Лодзьким університетом (Польща);
- Вищою економічною школою в Білостоку (Польща);
- Жешувським університетом (Польща);
- Інститутом єврорегіональних досліджень Університету Орадя (м. Орадя, Румунія);
- Національним інститутом економічних досліджень (м. Кишинів, Молдова);
- Факультетом готелярства та туризму Університету в Крагуєвцях (Сербія);
- Університетом WSB Merito в Познані (Польща);
- Факультетом управління Ченстоховської політехніки (Польща);
- Лодзьким технічним університетом (Польща).
- Академією державного управління (м. Кишинів, Молдова);
- Інститутом міських та регіональних досліджень Австрійської академії наук (м. Відень);
- Інститутом географії Словацької академії наук (м. Братислава);
- Університетом у Домброві Гурничій (Польща).

Основними формами міжнародної співпраці Інституту є: підготовка та реалізація спільних проєктів, здійснення наукових досліджень визначеної тематики; організація спільних наукових конференцій, круглих столів та семінарів; підготовка спільних публікацій, публікація статей у виданнях установ-партнерів; здійснення академічного обміну тощо. У зв'язку із військовою агресією російської федерації можливості міжнародного співробітництва Інституту були суттєво обмежені.

Інститут був безпосереднім співорганізатором 6 міжнародних конференцій та круглого столу (які проводилися в гібридному режимі або онлайн).

Основними тематичними напрямками міжнародного наукового співробітництва Інституту у звітному році були:

- Проблеми суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва;
- Розвиток економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії.
- Соціально-економічні дослідження сільських територій.
- Просторовий розвиток регіонів.

З проблематики *суспільно-економічного розвитку прикордонних територій та транскордонного співробітництва*. Інститут співпрацював із науковими установами сусідніх країн – членів ЄС та Молдови, зокрема: Румунії (Інститутом аграрної економіки Румунської Академії, Інститутом єврорегіональних студій Університету Орадя), Молдови (Національним інститутом економічних досліджень Академії наук Молдови, Академією державного управління), Польщі (Державною академією прикладних наук у Ярославі, Центром передового досвіду при Варшавській школі економіки, Університетом у Домброві Гурничій, Жешувським університетом), Угорщини (Університет Дебрецена), Словаччини (Інститутом географії Словацької академії наук) у формі здійснення спільних наукових досліджень, проведення спільних наукових заходів, стажування, публікацій у виданнях установ-партнерів тощо.

Так, 18.10.2024 р. Інститутом, спільно із вітчизняними та іноземними установами-партнерами, у гібридному форматі проведено V Міжнародну науково–практичну конференцію «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ». Метою конференції було обговорення проблем та напрямків вдосконалення державної регіональної політики в контексті сучасних викликів та євроінтеграційних прагнень України, сучасних трендів трансформації просторового розвитку економіки України, ризиків та можливостей повоєнного відновлення регіонів України. У роботі конференції взяли участь понад 50 науковців, управлінців і практиків з різних регіонів України та з-за кордону. За результатами роботи конференції підготовлено науково обґрунтовані рекомендації для органів влади різних рівнів та органів місцевого самоврядування.

14.11.2024 р., в гібридному форматі, в Інституті відбувся круглий стіл «Стратегічне планування розвитку територій польсько-українського прикордоння в контексті сучасних викликів». Організаторами круглого столу виступили: Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України», Луцький національний технічний університет, Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, Волинська та Львівська обласні військові адміністрації, Маршалковські управління Люблінського та Підкарпатського воєводств, Луцька міська рада. У роботі круглого столу взяло участь понад 40 науковців, управлінців і практиків з України та Польщі. Доповіді учасників круглого столу у формі статей будуть опубліковані у спільній українсько-польській монографії, присвяченій питанням соціально-економічного розвитку територій українсько-польського прикордоння.

У партнерстві з науково-дослідними та освітніми установами Європи Інститут також виступив одним із співорганізаторів щорічної Міжнародної конференції «Territorial and Inter-Organizational Cooperation 2024»/«Територіальна та міжорганізаційна співпраця 2024», яка відбулася 9-11.10.2024 р. в Університеті Вища школа бізнесу (м. Домброва-Гурнича, Польща). Тематика конференції стосувалася різноманітних аспектів співробітництва на місцевому, регіональному, транскордонному та міжнародному рівнях. В конференції взяли участь понад 60 фахівців – науковців та практиків з 14 країн.

З цієї проблематики науковці Інституту також взяли участь у: Міжнародній науковій конференції «Problems of local and regional development – socio-economic and financial aspects»/«Проблеми місцевого та регіонального розвитку: соціоекономічний та фінансовий аспекти» (м. Замосць (Польща), 13.12.2024), Міжнародній науковій конференції «Ochrona ludności w czasie pokoju, kryzysu i wojny»/«Захист населення в мирний час, під час кризи та війни» (м. Ярослав (Польща), 26.06.2024), 4-й Міжнародній конференції «Economic and social consequences of the COVID -19 pandemic and the war in Ukraine» /«Економічні та соціальні наслідки пандемії COVID-19 та війни в Україні» (м. Варшава (Польща), 30.06.2024), 18-й Міжнародній конференції «Циркулярна економіка та зелені робочі місця майбутнього, основні засади сталого розвитку гірських територій у 2050 році»/«The circular economy and the green jobs of the future, the basis pillars for the sustainable development of mountain areas in 2050» (м. Ватра Дорней (Румунія), 19.07.2024) та ін. Зокрема, д.е.н. Х.Притула виступила з лекцією «Development of Sustainable Transport: Goals,

Trends and Challenges»/ «Розвиток збалансованого транспорту: цілі, тенденції та виклики» на 20-му Фестивалі науки, який проводився Університетом Вища школа бізнесу (м. Домброва-Гурнича (Польща), 18-22.03.2024).

Спільно із науковими установами Польщі, Румунії, Словаччини та Угорщини Інститутом виконувався міжнародний проєкт («Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з Україною» за підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants).

Д.е.н. Х. Притула є експертом проєкту «Wyzwania na rynku pracy w powiatach na pograniczu polsko-ukraińskim w aspekcie napływu uchodźców wojennych z Ukrainy. Ocena sytuacji, wnioski dla polskich regionów, przedsiębiorców i powiatowych urzędów pracy» («Виклики на ринку праці у повітах у польсько-українському прикордонні, спричинених напливом біженців з України у зв'язку з війною. Оцінка ситуації, висновки для польських регіонів, підприємців та повітових служб зайнятості»), який реалізується Познанським Економічним університетом (Польща) за підтримки Національного агентства академічних обмінів Польщі (NAWA). Спільно із польськими науковцями, опубліковано монографію «Біженці війни та ринок праці. Мобільність, зумовлена кризою, на польсько-українському прикордонні» (Łażniewska, E., Kurowska-Pysz, J., Górecki, T., Prytula, K., & Plac, K. (2024). War Refugees and the Labour Market. Crisis-Driven Mobility in the Polish-Ukrainian Borderland. Monograph. London: Routledge. 323 p. – Scopus).

У 2024 р. розвивалася також співпраця з польськими установами з *проблематики розвитку економіки, управління та фінансів в умовах нестабільності та російської агресії*.

Так, 17.04.2024 р. спільно із Лодзьким університетом (Польща), Егейським університетом (Туреччина) та Львівським національним університетом ім. І. Франка в режимі он-лайн проведено VIII Міжнародну наукову конференцію «Перспективи розвитку підприємництва з глобальної позиції (Prospects for the Development of Entrepreneurship from a Global Perspective)». Метою конференції було обговорення актуальних проблем підприємництва та інновацій розвитку бізнес-середовища на міжнародному, національному та місцевому рівнях, а також налагодження співпраці в міжнародних командах. У рамках конференції відбулось засідання 8 пленарних секцій, в яких взяли участь понад 55 науковців з 5 країн.

20.06.2024 р., спільно з факультетом менеджменту Ченстоховської політехніки, Інститутом фінансів та обліку Університету WSB Merito в Познані, Інститутом проведено XIII циклічну Міжнародну наукову конференцію «Сталий розвиток в управлінні та фінансах: наука-бізнес-самоврядування»/«Sustainable development in management and finance: science-business-self-governance» (в режимі он-лайн на платформі ZOOM). Метою конференції було обговорення та обмін думками щодо розвитку знань у сфері менеджменту, управління бізнес-організаціями та органами місцевого самоврядування в контексті концепції сталого розвитку. Участь у роботі конференції взяли близько 50 науковців з України, Польщі, Німеччини, Іспанії, Грузії, Казахстану, Ізраїлю, Бахрейну.

За цим напрямом науковці Інституту взяли участь (в режимі онлайн) у низці закордонних конференцій, зокрема у: Міжнародній конференції «Post-war Reconstruction in Europe: Contemporary and Historical Experience»/«Післявоєнне відновлення в Європі: сучасний та історичний досвід» (Окфорд, (Великобританія), 6.09.2024); Міжнародній науковій конференції «Transformation processes of the economic system in the context of modern challenges»/ «Трансформаційні процеси економічної системи в контексті сучасних викликів» (м. Клайпеда (Литва), 2-3-.02.2024); 4-й науковій конференції «Logistics challenges in the modern World»/ «Логістичні виклики в сучасному світі» (м. Варшава (Польща), 19-20.09.2024); Міжнародній науковій конференції «Sustainable Development – Regional and Local Dimensions»/ «Сталий розвиток – регіональний та локальний вимір» (м. Варшава (Польща), 22.05.2024) та ін.

Д.є.н. С. Ішук і д.є.н. Л. Созанський є експертами проєкту «Соціально-економічна ситуація в Польщі і Україні в умовах глобальних викликів: проблеми і способи їх вирішення», що реалізується на базі Університету WSB Merito (Познань, Польща). Д.є.н. Л. Созанський є також учасником міжнародного освітнього проєкту за програмою «Знання, Освіта, Розвиток», співфінансованого за кошти ЄС в рамках Європейського соціального фонду та Університету WSB Merito (Познань, Польща).

За тематикою *просторовий розвиток регіонів* розвивається співпраця із Інститутом міських та регіональних досліджень Австрійської академії наук. У співпраці з австрійськими дослідниками опубліковано наукове видання «Інтеграція українських біженців на ринку житла: порівняльний аналіз Відня та Львова» (Tkach, S., Kohlbacher J. Housing market integration of Ukrainian refugees: a

comparative analysis of Vienna and Lviv. ISR Research Reports, HEFT 61, Institute for urban and regional research of Austrian Academy of Sciences, Vienna, 2024, 140 p.). К.е.н. С. Ткач взяла участь у 14-й Всесвітньому конгресі Міжнародної асоціації регіональної науки «Sustainable Regional Economic growth: Global challenges and new regional development trajectories»/«Стале регіональне економічне зростання: Глобальні виклики та нові траєкторії регіонального розвитку» (м. Кечкемет (Угорщина), 8-11.04.2024) та у роботі круглого столу «Inclusive and cohesive urban development in European cities: European reflections and knowledge for post-war urban planning»/«Інклюзивний та згуртований міський розвиток у європейських містах: європейські роздуми та знання для післявоєнного міського планування» (м. Братислава, 18.10.2024).

За тематикою *соціально-економічні дослідження сільських територій* науковці Інституту співпрацювали із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук (Варшава) у рамках угоди про співпрацю.

Загалом у 2024 р. науковці Інституту взяли участь у 22 закордонних міжнародних конференціях, круглих столах (переважно, в режимі онлайн). За 2024 рік науковцями Інституту опубліковано за кордоном: 8 розділів/параграфів в колективних монографіях (у т.ч. 3 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus), 22 статті (у т.ч. 12 – у зарубіжних періодичних виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Web of Science та/або Scopus) та 9 тез у матеріалах конференцій загальним обсягом 29,18 д.а.

Протягом 2024 року здійснено 4 закордонні відрядження вчених Інституту (у т.ч. 2 – за безвалютним обміном).

Проведено 8 стажувань науковців Інституту у закордонних установах (6 науковців Інституту), зокрема 5 науковців взяли участь у навчальних курсах Естонської бізнес-школи «Leading Organizational Change in Turbulent Times» («Провідні організаційні зміни в буремні часи»). 1 польська дослідниця із Жешувського Університету пройшла стажування в Інституті (онлайн).

Д.е.н., проф. Стадницький Ю. І. здійснив викладання навчальних курсів в Українському вільному університеті у Мюнхені (Німеччина)/Ukrainische Freie Universität та Технологічному університеті в Кельцах/University of Technology (Республіка Польща).

У 2024 році Інститут завершив виконання міжнародного проєкту «Increasing the capacity of freight transportation infrastructure on EU-Ukraine borders» («Розвиток інфраструктури вантажних перевезень вздовж кордону ЄС з Україною») за підтримки Вишеградського фонду (Visegrad+ Grants). Проєкт реалізовувався спільно з Університетом – Вищою школою бізнесу (WSB University, Poland), Інститутом географії Словацької академії наук (Institute of Geography of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia), Університетом Дебрецена (University of Debrecen, Hungary) та Університетом Орадя (University of Oradea, Romania). У рамках виконання проєкту у 2024 році у співпраці з партнерами за результатами проведеного дослідження можливостей для розвитку «зеленого» транспорту в Україні учасниками проєкту підготовлено та розіслано основним стейкхолдерам науково-аналітичну записку «Розвиток мультимодальних перевезень в контексті досягнення цілей європейського зеленого курсу: досвід країн V4 та Румунії, можливості для України». Проведено робочу зустріч із представниками Міжнародного Вишеградського фонду щодо результатів проєкту та успішного його завершення, а також майбутніх перспектив участі у конкурсах фонду.

У 2024 році спільно із Інститутом розвитку села та землеробства Польської академії наук також виконувався науковий проєкт «Українсько-польські міграційні процеси: вплив на розвиток сільських територій» (протокол до Договору про наукову співпрацю між Польською АН та НАН України від 11.08.2021 за результатами спільного конкурсу Національної академії наук України та Польської академії наук, на період 2022-2024 рр.). В рамках проєкту у звітному році забезпечувалася підтримка академічних обмінів для проведення спільних досліджень та участі в наукових заходах установ-партнерів, зокрема участі науковців Інституту в Міжнародному семінарі «XXVIII Варшавські економістів-аграрників»/«XXVIII Workshop of agricultural economists» та круглому столі «Інституціональні бар'єри розвитку сільських територій в Україні»/«Instytucjonalne bariery rozwoju obszarów wiejskich w Ukrainie». Разом з польськими партнерами подано заявку на конкурс спільних проєктів Національної академії наук України та Польської академії наук на період 2025-2027 рр на виконання спільного проєкту «Конвергенція ринків праці України та Польщі: вплив на розвиток сільських територій».

Д.є.н., ст.д. Левицька О.О. у звітному році виконувала дослідження у рамках міжнародного індивідуального гранту Віртуального українського інституту передових досліджень (VUIAS) та Інституту перспективних досліджень у Берліні (Німеччина). Тема дослідження: «Ukrainian and EU labor market convergence under the

European integration “umbrella” (UAin2EU): the new initiative for overcoming the war-caused crises»/«Конвергенція ринку праці України та ЄС під в контексті євроінтеграції (UAin2EU): нова ініціатива для подолання спричинених війною криз».

Активну участь розвитку міжнародного співробітництва установи беруть молоді вчені. Рада молодих вчених Інституту долучилася до підготовки та проведення 2 міжнародних наукових конференцій. Молоді вчені Інституту взяли участь в роботі 6 закордонних міжнародних конференцій, 3 молодих вчених установи пройшли стажування в установах Польщі та Естонії.

12 дослідників установи є членами чи експертами міжнародних наукових об'єднань, експертних комісій, редколегій наукових видань зокрема:

- директор Інституту, д.е.н. В. Кравців є дійсним членом Європейської Академії природничих наук (м. Ганновер);
- д.е.н. І. Сторонянська, д.е.н. О. Левицька – Асоціації регіонального розвитку (Regional Studies Association – RSA, Великобританія);
- д.е.н. Х. Притула, к.е.н. Я. Калат – редколегії журналу «Eurolimes» (Румунія, Інститут єврорегіональних студій (Орядея);
- д.е.н., проф. А. Мокій – редколегії журналу «Barometr Regionalny. Analizy i Prognozy» (Республіка Польща, Вища школа управління та адміністрації (Замосць));
- д.е.н. М. Мельник – журналу «Space-Society-Economy» (Республіка Польща);
- д.е.н. С. Ішук – редколегії журналу «Digital Business Review» (Польща).
- д.е.н. Л. Созанський – є співредактором номерів журналу «Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu» (Республіка Польща);
- к.ф.-м.н. В. Демченко – редакційної ради журналу «Biuletyn Uniejowski»/«Унейовський бюлетень» (Лодзь, Республіка Польща).

Окрім того, д.е.н. І. Тимечко є національним консультантом у сфері демократичного врядування в Україні Ради Європи; д.е.н. О. Левицька – входить до складу міжнародної бази рецензентів Reviewer Credits; д.е.н. Г. Возняк – член моніторингового комітету програми Європейського Союзу Interreg NEXT «Угорщина — Словаччина — Румунія — Україна 2021-2027»; «Польща — Україна 2021-2027»; «Румунія — Україна 2021-2027».

ІХ. КАДРИ

На кінець 2024 року в Інституті працювало 113 працівників (з них сумісників – 24).

Серед 76 наукових працівників (сумісників – 20) докторів наук – 28 (сумісників – 10), кандидатів наук – 40 (сумісників – 10).

Середній вік (без сумісників) докторів наук – 54 роки, кандидатів наук – 45 років, наукових працівників – 47 років.

Показники підготовки наукових кадрів

Відповідно до Плану підготовки докторів та кандидатів наук, у 2024 році докторанткою та здобувачем Інституту було захищено 2 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук (пр.н.сп. Созанський Л. Й., с.н.с. Левицька О. О. (спеціальність 08.00.05 *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*). Ці дисертації підготовлені в ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» та захищені на засіданнях спеціалізованої вченої ради Інституту Д 35.154.01 з правом захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка».

Відомості про роботу аспірантури та докторантури

В Інституті здійснюється підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів через аспірантуру відповідно до отриманих ліцензій на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти на третьому (науково-освітньому) рівні вищої освіти: із спеціальності 051 – Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки та із спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, а також через докторантуру.

У 2024 р. на навчання в аспірантуру Інституту за державним замовленням із відривом від виробництва прийнято 3 аспіранти (1 – за спеціальністю 051 – Економіка, галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки; 2 – за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, галузь знань 07 – Управління та адміністрування).

У 2024 р. навчання в аспірантурі за державним замовленням завершило 5 аспірантів. Загалом, станом на 31.12.2023 р. в аспірантурі Інституту навчається 61 аспірант, у тому числі: 15 – за державним замовленням та 46 – за контрактом.

У 2024 р. в докторантуру Інституту прийнято 2 особи – за контрактом. Загалом, у докторантурі Інституту у 2024 р. перебувало 9 осіб: 2 докторанти – за державним замовленням та 7 докторантів – за контрактом.

Робота з науковою молоддю

На кінець 2024 р. в Інституті працювало 10 молодих учених, з них 2 доктори та 6 кандидатів наук.

У 2024 р. Рада молодих вчених Інституту виступила організатором 1 міжнародної конференції, співорганізатором 2 круглих столів. Проведено також заходи, які спрямовані на підвищення рівня наукових знань молодих науковців Інституту, зокрема: «Соціально-економічний контекст національної ідеї України в умовах сучасних викликів», «Економетричний інструментарій у наукових дослідженнях», «Креативна лабораторія: Дизайн-мислення у науці і навчанні».

У звітному році молоді науковці Інституту:

- д.е.н. О. Левицька стала переможцем конкурсу «Найкращий молодий вчений Академії», у номінації «Економіка, менеджмент та соціологія», проведеного Радою молодих вчених НАН України;
- д.е.н., ст.д. О. Мульська стала одним із переможців конкурсу на здобуття іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук на виконання наукових (науково-технічних) робіт;
- колектив молодих науковців Інституту (д.е.н., ст.д. О. Мульська, д.е.н., с.н.с. М. Біль; к.е.н. І. Бараняк, к.е.н. І. Лещух) виконував науковий проєкт «Міграційна безпека як детермінанта соціально-економічної резильєнтності України: просторовий вимір» (гранти НАН України дослідницьким лабораторіям/групам молодих вчених НАН України для проведення досліджень за пріоритетними напрямками розвитку науки і техніки 2024-2025 рр.).
- к.е.н. І. Бараняк, аспірант А. Янович виконували НДР молодих вчених НАН України «Вимушена міграція населення України: закономірності та наслідки для розвитку людського потенціалу України».

У 2024 році стипендію Президента України отримували д.е.н., ст.д. Мульська О. П. (з листопада 2022 р.), к.е.н. Нестор О. В. (до листопада 2024 р.), к.е.н. Лещух І. В. (з листопада 2024 р.), пров. інж. Войтенко О. А. (з листопада 2024 р.).

Стипендію НАН України отримував пров. інж. Янович А. В. (з травня 2024 р.).

Підготовка спеціалістів спільно із закладами вищої освіти

У галузі підготовки наукових кадрів діяли 1 багатосторонній договір (щодо створення науково-навчального комплексу «Економосвіта, 2003 р.) та низка двосторонніх договорів з вищими навчальними закладами та науковими установами. Так, з питань навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення підготовки докторів філософії за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти діють договори про співпрацю із Київським університетом права Національної академії наук України, Львівським торговельно-економічним університетом, Українським католицьким університетом, Львівським національним університетом природокористування, Мукачівським державним університетом, а також угоди про співпрацю у сфері підготовки докторів філософії, проходження педагогічної практики та стажування аспірантів та викладачів із: Львівським торговельно-економічним університетом, Львівським національним університетом ім. І. Франка, Західноукраїнським національним університетом, Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича.

Відзнаки вчених Інституту у 2024 році:

- д.е.н. О. Левицька стала одним із переможців щорічного конкурсу НАН України «Найкращий молодий вчений Академії».
- З нагоди професійного свята працівників науки, д.е.н. Г. Возняк відзначена подякою Президії НАН України, д.е.н. Т. Васильців – Почесною грамотою Президії НАН України та Центрального комітету профспілки працівників НАН України;
- З нагоди 60-річчя з дня заснування установи Президією НАН України нагороджені:
д.е.н. І. Сторонянська – відзнакою «За наукові досягнення»; д.е.н. О. Левицька – відзнакою «Талант, натхнення, праця»; головний бухгалтер Інституту С. Кулібаба – відзнакою «За професійні здобутки»; подяками Президії НАН України – д.е.н. С. Шульц, д.е.н. І. Колодійчук, к.е.н. П. Жук, к.ф.-м.н. В. Демченко, д.е.н. О. Мульска. Низка науковців Інституту також нагороджені почесними грамотами та подяками органів влади Львівщини та міста Львова, а також Західного наукового центру НАН України та МОН України.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

У 2024 році Інститут здійснював наукові дослідження, спрямовані на:

дослідження особливостей та закономірностей трансформації моделі просторового розвитку в умовах сучасних викликів; моделювання впливу міграційних процесів на соціально-економічну резильєнтність країни та сталий розвиток регіонів в умовах нестабільності та міграційної кризи; оцінювання продуктивної спроможності економіки регіонів; визначення проблем та перспектив формування та функціонування агломерацій в Україні; обґрунтування інструментів зміцнення фінансової стійкості територіальних громад в умовах нестабільності; дослідження трансформації секторів національної економіки та розвитку вітчизняного експортного потенціалу в умовах повномасштабної війни; обґрунтування сучасної візії та завдань регіональної екологічної політики; комплексний аналіз трансформації регіональних ринків праці, обумовленої наслідками війни; розробку інструментів посилення інвестиційно-інноваційної безпеки прикордонних областей Західного регіону України в умовах післявоєнного відновлення; обґрунтування заходів щодо забезпечення реалізації транзитного потенціалу прикордонних областей Західного регіону України тощо.

Виконувалось 11 науково-дослідних робіт програмно-цільової та конкурсної, відомчої тематик НАН України, 1 НДР державної тематики (грант Національного Фонду досліджень України) та 1 міжнародний проєкт за грантом Вишеградського фонду. Тематика досліджень Інституту та робочі плани з виконання НДР актуалізовані до умов сьогодення, пов'язаних із широкомасштабною агресією з боку російської федерації.

Результати фундаментальних та прикладних досліджень висвітлені у монографіях, наукових виданнях, статтях, доповідях, науково-методичних та експертно-аналітичних матеріалах, апробовані на комунікативних заходах міжнародного й вітчизняного рівнів.

У сфері видавничої діяльності забезпечено публікацію монографій, наукових та науково-аналітичних видань, підготовлених науковцями установи. Підтримується регулярний випуск періодичних фахових наукових видань Інституту, продовжилася практика публікацій науковців Інституту у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science.

У сфері міжнародного наукового співробітництва основна увага була приділена підготовці та реалізації спільних проєктів, організації спільних наукових конференцій, публікації результатів досліджень співробітників Інституту за кордоном.

Інститут здійснював підготовку кадрів вищої наукової кваліфікації через докторантуру та аспірантуру, активно співпрацював з закладами вищої освіти Міністерства освіти і науки України, зокрема в рамках науково-навчального комплексу «Економосвіта».

Кадрова політика в Інституті у звітному році була спрямована на збереження кадрового потенціалу установи в умовах війни. Зберігається тенденція щодо зменшення кількості молодих науковців віком до 35 років.

В умовах воєнного стану складним залишається питання фінансового забезпечення діяльності Інституту. Надходження до спецфонду дозволили частково вирішувати питання оплати комунальних послуг, послуг зв'язку, видавничої діяльності тощо.

В контексті завдань, які ставляться перед економічною наукою в сучасних умовах, особлива увага у діяльності Інституту у 2025 році буде звернута на:

- здійснення на високому науковому рівні досліджень, які відповідають головним напрямам наукової діяльності Інституту, з врахуванням воєнних та поствоєнних викликів для українського суспільства, а також перспектив України щодо членства в ЄС;
- участь науковців Інституту у підготовці стратегічних та програмних документів, експертно-аналітичних матеріалів на національному рівні;
- продовження практики широкого представлення результатів досліджень у найбільш рейтингових періодичних зарубіжних та вітчизняних наукових виданнях;
- проведення роботи щодо залучення коштів за рахунок виконання НДР конкурсної та госпдоговірної тематики, а також проєктів за рахунок грантових коштів з національних і зарубіжних джерел.

ДОДАТКИ

СТРУКТУРА

**ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього
НАН України»
(на 1.01.2025 р.)**

	Рік утво- рення	Керівник	Напрям досліджень
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Доліш- нього НАН України»	1964 1994	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Наукові засади розвитку регіональної політики та територіальних суспільних систем; еколого-економічні проблеми та перспективи раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України, сталого розвитку гірських територій; фінансові ресурси регіону та проблеми його інноваційно-інвестиційного забезпечення; перспективи розвитку транскордонного співробітництва та підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій; соціально-демографічний потенціал регіонів та міграційні процеси; прогнозування розвитку сільських територій; розвиток виробничої сфери та інвестиційна діяльність в регіонах; формування та реалізація регіональної структурної політики
1. Відділ регіональної екологічної політики та природо- користування	1980	КРАВЦІВ Василь Степанович, д.е.н., професор	Проблеми екологічної безпеки гірських і транскордонних регіонів та шляхи їх вирішення; теоретико-методологічні засади формування та механізми реалізації регіональної екологічної політики, наукове забезпечення розробки регіональних екологічних програм; обґрунтування стратегії використання природно-ресурсного потенціалу регіону; наукові основи та механізми сталого розвитку гірських територій, екологічні інновації

2. Відділ регіональної економічної політики	2009	ШУЛЬЦ Світлана Леонідівна, д.е.н., професор	Теоретичні та прикладні аспекти формування та реалізації державної регіональної економічної політики в умовах формування моделі сталого, розумного та інклюзивного зростання; розробка інструментарію організаційно-ресурсного забезпечення регулювання регіонального розвитку; аналіз і оцінка економічного потенціалу регіонів та визначення напрямів активізації інноваційної діяльності в регіонах; розробка стратегій соціально-економічного розвитку регіонів та програмно-проектних документів з проблем регіонального розвитку
3. Відділ просторового розвитку	2005	МЕЛЬНИК Мар'яна Іванівна, д.е.н., професор	Теоретичні та методологічні засади просторового розвитку та організації економіки територіально-суспільних систем (ТСС) різних ієрархічних рівнів (громад, міст, районів, регіонів); дослідження інституційних, просторових, економічних, інноваційно-технологічних та структурно-функціональних трансформацій і дисбалансів територіального розвитку; розробка методичних підходів до оцінювання соціально-економічного потенціалу та ефективності розвитку різних ТСС; дослідження сучасних тенденцій розвитку урбаністичних процесів; обґрунтування перспективних напрямів, механізмів та інструментів просторового розвитку, в т.ч. його інституційного проектування; розробка стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку різних ТСС

– Сектор транскордонного співробітництва	1975	ПРИТУЛА Христина Мирославівна, д.е.н., с.н.с.	Теоретико-методологічні засади розвитку транскордонних регіонів та транскордонних ринків в умовах глобалізації світових економічних процесів; прогностно-аналітичне обґрунтування стратегій підвищення конкурентоспроможності прикордонних регіонів України; розробка спільних стратегій розвитку транскордонних регіонів за участі прикордонних територій України; створення та науково-експертний супровід інформаційно-аналітичних платформ у сфері функціонування транскордонних ринків; розробка систем управління транскордонними екосистемами; дослідження сучасних форм просторової організації економічної діяльності у транскордонному просторі
4. Відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіону	2009	ВАСИЛЬЦІВ Тарас Григорович, д.е.н., професор	Теоретико-методологічні та прикладні засади дослідження проблем людини і середовища її життєдіяльності, відтворення людського потенціалу, формування і реалізації механізмів та інструментів регіональної соціальної та гуманітарної політики, подолання дисбалансів і проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, зокрема у сферах відтворення населення, трудового потенціалу, міграційних процесів, ринку праці та зайнятості.
5. Відділ регіональної фінансової політики	1990	СТОРОНЯНСЬКА Ірина Зіновіївна, д.е.н., професор	Наукові засади формування та реалізації регіональної фінансової політики, фінансово-кредитні механізми забезпечення регіонального розвитку; джерела формування та напрямки реалізації фінансового потенціалу регіонів; особливості управління фінансами

			територіальних громад та між-бюджетні відносини в умовах реалізації адміністративно-територіальної реформи; моніторинг місцевих бюджетів регіону та оцінювання ефективності використання бюджетних ресурсів
6. Відділ проблем реального сектору економіки регіонів	1996	ІЩУК Світлана Олексіївна, д.е.н., професор	Розробка моделей оптимізації структури економіки регіонів України на засадах Європейської платформи смарт-спеціалізації; формування системи пріоритетів імпортозаміщення та визначення перспективних напрямків нарощення експортного потенціалу регіонів; обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку машинобудування на основі комплексних оцінок ланцюгів доданої вартості та інвестиційно-інноваційного потенціалу регіонів; розробка регіональних стратегій розвитку будівельної індустрії і транспортно-логістичних систем на засадах міжсекторальної та міжрегіональної взаємодії; створення інформаційно-аналітичної платформи для стимулювання капіталовкладень у реальний сектор економіки, виходячи з пріоритетів регіонального розвитку; розробка економіко-математичних методів та моделей удосконалення виробничого, операційного та фінансового менеджменту на мікрорівні

ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВИХ РОЗРОБОК

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Підготовлено і подано розробок	56	56	47	53	55	73	109	37	39	40
З них впроваджено:	39	47	37	37	44	58	77	27	33	35
<i>в т. ч. на рівні центральних органів влади</i>	12	13	12	18	19	19	22	13	13	16

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУТУ

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Монографії	14	11	8	4	12	7	8	8	3	5
Наукові видання та доповіді	6	3	5	8	10	16	13	11	5	4
Брошури	4	3	8	4	3	3	2	1	1	1
Довідники	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Підручники	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Навчальні посібники	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Наукові статті, у т.ч.	266	237	232	223	232	238	267	208	201	173
в Україні	227	184	186	189	186	168	168	161	167	151
за кордоном	39	53	46	34	48	70	84	47	34	22
у період. виданнях, що індексуються в Web of Sciences та Scopus	X	X	6	3	10	34	57	35	32	21

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНСТИТУТУ

Рік	Кількість співробітників	Кількість наукових співробітників	Кількість докторів наук	Кількість кандидатів наук
2015	114	69	12	43
2016	113	73	14	43
2017	109	70	15	39
2018	113	73	18	43
2019	109	68	16	41
2020	111	71	21	40
2021	106	69	23	39
2022	110	72	24	40
2023	111	75	24	42
2024	113	76	28	40

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Аспіранти, всього	24	21	15	12	15	14	13	33	61	61
у т.ч. з відривом від виробництва	13	13	12	11	15	13	10	11	15	15
Докторанти	4	6	4	2	3	4	4	4	7	9

Обсяг фінансування НДР Інституту за період 2015-2024 рр. (тис. грн.)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Фундаментальні дослідження	5003,2	3193,5	4184,6	4960,2	4317,6	5920,3	7320,2	6036,8	6956,3	8146,0
Прикладні дослідження та розробки	1476,1	2440,7	3114,6	4798,1	7710,6	6978,0	9151,6	9232,4	7090,2	9683,3
Договірна тематика	176,5	250,0	40,0	861,4	1012,6	147,9	2536,9	616,5	646,3	282,0
Загальне фінансування	6655,8	5884,2	7339,2	10619,7	13040,8	13046,2	19008,7	15885,7	14692,9	18102,3

**КОНФЕРЕНЦІЇ, НАРАДИ, СЕМІНАРИ,
ОРГАНІЗАТОРОМ АБО СПІВОРГАНІЗАТОРОМ
ЯКИХ ВИСТУПАТИМЕ ІНСТИТУТ У 2025 РОЦІ**

№ з/п	Назва	Дата проведення	Місце проведення	Відповідальні за організацію від Інституту	Співорганізатори
1.	Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна парадигма економічної безпеки: інноваційні механізми імплементації»	січень	в режимі он-лайн	С. Шульц	Центрально-український державний університет ім. В. Винниченка (м. Кропивницький)
2.	Міжнародна наукова конференція «Підприємство і регіон – локальні, національні та глобальні трансформаційні виклики»	квітень	в гібридному форматі	С. Шульц, І. Мицишин	Інститут економіки та фінансів Жешувського університету (Польща)
3.	Міжнародна наукова конференція «Розвиток підприємництва в глобальному контексті»	квітень	в режимі он-лайн	С. Іщук, І. Мицишин	Факультет менеджменту Лодзького університету (Польща)
4.	Тренінг «Креативна лабораторія: дизайн-мислення у науковій сфері»	травень	м. Львів	О. Мульска	Львівський торговельно-економічний університет, Рада молодих вчених НУ «Львівська політехніка»
5.	Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія і практика управління в умовах суспільних викликів і трансформацій»	червень	м. Львів	Т. Васильців, О. Левицька	Львівський інститут Міжрегіональної академії управління персоналом
6.	XIV Міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток в управлінні: наука–бізнес–самоврядування»	вересень	в гібридному форматі	І. Сторонянська, І. Мицишин	Факультет менеджменту Ченстоховської Політехніки, (Польща)
7.	Науково-практичний семінар «Ідеї в дії та цілеспрямованість для молодих дослідників»	вересень	м. Львів	О. Мульска	Міжнародна Професійна Асоціація Коучів і Тренерів

8.	Міжнародна науково-практична конференція «Територіальний розвиток і регіональна політика: сучасний стан та орієнтири подальших реформ»	жов- тень	м.Львів	В. Кравців, І. Сторонянська, В. Демченко	Відділення економіки НАН України, Західний науковий центр НАН України та МОН України
9.	IV Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Актуальні проблеми розвитку фінансово-економічної системи: пріоритети та перспективи»	листо- пад	м.Львів	М. Мельник, Т. Мединська, О. Мульська	Львівський торговельно- економічний університет, Львівський національний університет ім. І. Франка

**ПЛАН ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДУ «ІНСТИТУТ
РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ М. І. ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ» НА 2025 РІК**

№ п/п	Назва видання	Вид видання	Термін виконання	Відповідальні виконавці
1	2	3	4	5
Книжкова серія «Проблеми регіонального розвитку» <i>Головний редактор серії: д.е.н., проф. В. Кравців (ISBN 978-966-02-4252-4)</i>				
1.	Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні.	науково-аналітична доповідь	січень	М. Мельник
2.	Міграційні ризики і потенціал відновлення соціально-економічної резильєнтності: точки біфуркації та інтеграції.	наукова доповідь	червень	О. Мульська
3.	Фінансова політика забезпечення економічного зростання територіальних громад в умовах нестабільності.	колективна монографія	червень	І. Сторонянська
4.	Регулювання регіонального розвитку у фокусі сучасних реформ.	наукова доповідь	листопа д	С. Шульц
5.	Соціально-економічна резилентність vs міграційні виклики.	колективна монографія	листопа д	О. Мульська
Книжкова серія «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі» <i>Головний редактор серії: д.е.н., проф. Ішук С. О. (ISBN 978-966-02-4250-0)</i>				
6.	Міжсекторальна взаємодія в економіці: актуальні тенденції та перспективи оптимізації.	наукова доповідь	листопа д	С. Ішук
Книжкова серія «Транскордонне співробітництво» <i>Головний редактор серії: д.е.н., с.н.с. Притула Х. М. (ISBN 978-966-02-4251-7)</i>				
7.	Концептуальні засади інвестиційного забезпечення розвитку прикордонних регіонів України на інноваційній основі.	наукова доповідь	жовтень	Х. Притула

ПЕРІОДИЧНІ ФАХОВІ ВИДАННЯ			
Науково-практичний журнал «Регіональна економіка»			
1.	“Регіональна економіка”, № 1	березень	В. Кравців
2.	“Регіональна економіка”, № 2	червень	В. Кравців
3.	“Регіональна економіка”, № 3	вересень	В. Кравців
4.	“Регіональна економіка”, № 4	грудень	В. Кравців
Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України»			
1.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (1/169)	березень	І. Сторонянська
2.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (2/170)	червень	І. Сторонянська
3.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (3/171)	вересень	І. Сторонянська
4.	Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України (4/172)	грудень	І. Сторонянська

Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» у 2023 році: Інформаційне видання.
Львів, 2024. 99 с.

Комп'ютерний макет: П. С. Попадюк.

© ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2024.

Підписано до друку 12.02.2024 р.
Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Умовн. друк. арк. 4,64.
Тираж 50 примірників

Роздруковано ФОП «Омельченко В.Г.»

м. Львів, вул. Козельницька, 4.